

ELO FIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy hóra ... 3 kor.

Nyiltéri költségek
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvány-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, március 9.

Zeppelin halála.

A génusz ragyogása fénylett a homlokán s a földi ember örök vágyát valósította meg. Amióta az ember öntudatra ébredt s a körülötte levő világról gondolkozni megtanult: ólomsulllyal nehezedett vállaira földhözköttöttségének érzete. De az első pillanattól kezdve „vágyainak súlyos szarvya támadt”: repülni vágyott fenn a kristálytisztá légben, az opálos felhők fölött, versenyezni kívánt a napba néző sassal, át tengereken, hóborította ormokon tovább... tovább.

S jöttek az Ikarusok, a repülés tragédiáinak hősei, a porbahullott vágyak, a megcsufolt reménységek, a sikertelen törekvések. Ezeréveken keresztül törte magát az emberi test, izzott az emberi agyvelő, gépeket formált, primitív szárnyakat szerkesztett, törekvéseinek minden energiáival tört a lehetetlennek látszó feladat után: repülni... elválni a földtől.

Mi vonzotta az embert a magasságosság felé? Talán az a titokzatos erő, amely vallásokat alkotott, hogy legalább a lélek repülhessen vonzóereje: a világegyetem központja felé? Ki tudná megmondani?!

S a repülés mártírjainak máglyája egyre növekedett s az ember már-már a leargikus „lehetetlen“-t emlegette, midőn a kék vizü bodoni tóról egyszerre csak felröppent az első engedelmes ballon. A kételkedők még mosolyogtak; de a midőn szél ellen, viharban ember kéznek engedve, elemek erejét legyőzve járnai kezdett biztos utján a motoros-ballon: örömjongás rivalt át a kulturvilágon s száz milliók tanulták meg — egy nap alatt — ezt a nevet: Zeppelin!

Császárok siettek megszorítani az öreg ember kezét s a föld legnagyobb elméi sorozták maguk közé azt, aki a repülés földöntúli gyönyörűségét megszerezte az emberiségnek. Egy új Prométheusz támadt, aki azt tervezte meg az embernek, amit a természet tőle megtagadott. Amaz meglopta az eget, elrabolva az istenektől az áldott tüzet, ez lecsatolta az Olympus-lakók szárnyait, hogy felövezze azt a földi ember vállaira. S most, miután elvégezte földi küldetését: elment beszámolni tetteiről annak, aki mindeneiket számon kér. Beszálott titokzatos ballonjába, amely most repíti a végtelen világokon az örökkévalóságba, ahol fogadják őt a repülés mártírjai s az örök bíró, aki kijelöli a helyét mindenkinek. Ohozzá bizonyára így

fog szólani: — Foglald el helyed a világ legnagyobb tanítómesterei között!

LEGUJABB.

Bjél 2 orakor érkezett
telefonjelentés.

32000 tonna elsüllyesztése.

Berlin. A Wolff ügynökség jelenti: A Földközi tengeren újabban kilenc gőzöst és három vitorlást süllyesztünk el összesen 32.000 tonna tartalommal. Ezek között február 14-én a *Torriño* felfegyverzett olasz gőzöst, amely gyapotot szállított Alexandriából Genuába, február 20-án a 4237 tonnás *Rozalia* felfegyverzett angol szállító gőzöst, amely municiót és zabot szállított Newyorkból Szalonikibe, február 21-én a 3012 tonnás *Pathfield* nevű felfegyverzett angol gőzöst, a mely magnéziumot szállított Angliába, február 22-én egy körülbelül ezer tonnás francia gőzöst, február 23-án a 3191 tonnás *Trojan Prince* felfegyverzett angol gőzöst teljes rakományval, február 26-án a 8665 tonnás *Burnpi* felfegyverzett angol gőzöst, amely 5200 tonna szenet szállított, egy körülbelül 5000 tonnás ellenséges felfegyverzett gőzöst szén rakományval, azután az 1888 tonnás *Viktorio* görög gőzöst, március 8-án a 2890 tonnás *Raygendora* felfegyverzett angol gőzöst, amely szenet szállított Londonba.

A Wolff ügynökség jelenti: Február 15-én a Földközi tengeren Szalonikibe irányuló útján egyik tengeralattjárónk elsüllyesztett egy olasz csapat szállító gőzöst. Tengeralattjárónk által kihalászott két olasz katona halomása szerint egy tábornok, három ezredes, két őrnagy és ezer tónyi légénység volt a csapat szállítón, akik a tenger viharzása folytán mind a tengerbe veszttek.

Béga. A Russkoje Slovo szerint Páris, London és Róma között igen fontos tanácskozások folynak a tengeralattjáró háboru aggodalmat keltő következményei miatt. Franciaország és Olaszország kifogást emeltek ellen, hogy Anglia nagy mértékben leszállította az igert hadi mennyiségek rendelkezésre bocsátását. Lloyd George kijelentette, hogy nem segíthet

a bajon, mert az entente-nak közös érdeke, hogy Anglia minden körülmények között a lehető legnagyobb hajóur telett rendelkezze. Ennélfogva jelenleg nincsen abban a helyzetben Anglia, hogy az olasz és francia kivánságoknak eleget tehessen.

A Wolff ügynökség jelenti este: Nyugaton és keleten havas időjárás miatt nem történt különös esemény.

A Wolff ügynökség jelenti: Német repülők megtámadták március 6-án Sulina mellett levő kikötőtelepeket és orosz állásokat, melyeket sikeresen bombáztak. Dacára a védőtűzésnek, összes repülőink sértetlenül tértek vissza.

Magasiati állásból elűztük az ellenséget.

Budapest, március 8. (Hivatalos.)

A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Az erdős Kárpátokban a Tatár szorosától északnyugatra az ellenséget egy magasiatról elűztük. Wolhyniában előtéri csatározás és fokozott tüzharc folyt.

Olasz harctér:

Általában csekély volt a harci tevékenység. A 32-ik honvédgyalozred rohamjárőrei olasz állásból Kotanjevicától nyugatra 12 foglyot szállítottak be.

Délkeleti hadszíntér:

Változatlan. — Hőfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Lényeges harci esemény

nem volt.

Berlin, március 8. (Hivatalos.) A nagytőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Csak a Champagneban volt heves tüzérségi harc. A többi arcvonalokon páras időjárás és hófúvás mellett általában nyugalom volt. Felderítő előretörések alkalmával a Somme és az Ois között tizenhét angolt és franciát, valamint több géppuskát szállítottunk be.

Keleti harctér:

Lényeges harci esemény nem volt. Vilejka és Molodecnó között egy orosz vonat bombaveetés következtében kisiklott.

Macedóniai harctér:

A Doiran-tótól északra előtéri csatározás volt. Ludendorff, első főtábornok. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hegedüs Ede alezredes bűnpere.

— Megkezdődött a tanuk kihallgatása. — Zárt tárgyalás. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A nagyzebeni hadosztálybíróság ma reggel kilenc órakor kezdődött ülésében folytatta Hegedüs Ede alezredes bűnpereinek főtárgyalását. John Jenakie tábornok elnök megvittotta az ülést és Hummel Ferenc alezredes hadbíró tárgyalást vezető felszólította a vádlottat, hogy nyilatkozzék Braun Rudolf dr. katonai ügyész által tegnap előterjesztett pótvádra, amely akként hangzik, hogy az alezredes több Klenákról Aradra hozott internálttal szemben olyan fenytéket alkalmazott, amelyhez neki joga nem volt.

Hegedüs alezredes mindenképp engedelmet kért John tábornok elnöktől arra, hogy ülve mondassa el megjegyzéseit, mert reumatikus fájdalmai erősen kiujultak. Az elnök ezt megengedte.

— Minthogy arról értesültem, — mondotta az alezredes — hogy eme internáltak közül néhányan szökésre tettek kísérletet, velük szemben az ügyész ur által említett büntetési módot alkalmaztam. Azt azonban tagadom, hogy ehhez nem lett volna jogom, mert én, mint a fegyháznak is parancsnoka, ismerem a szabályzatot és minthogy az internáltak táborára vonatkozó tiltó rendelet nem volt, a szökés kísérletének esetére a szokásos fegyelmi eszközökhöz nyultam. Alaptalan vád az, hogy én ezekre az emberekre különös haraggal tekintettem volna, már csak azért is, mert ezek mint magyarországi alattvalók és magyar emberek voltak.

Braun dr. katonai ügyész: Ha a szabály nem is tiltja, de nem is engedi meg s különben sem voltak ezek fegyencek.

— Nem is bántam velük úgy, mint fegyencekkel, nem is büntettem meg őket, hanem egyszerűen csak preventív eszközökhöz nyultam, hogy a szökés lehetőségének elejét vegyem.

Ezzel a vádlott kihallgatása befejeződött.

A tárgyalást vezető, miután még megállapította, hogy időközben mely tanuk jelentkeztek, megkérte az elnököt a főtárgyalás félbeszakítására, hogy a hadbíró határozhasson ama kérelmek és előterjesztések felett, amelyek a tegnapi nap folyamán a felek részéről elhangzottak. Mint az Aradi Közlöny megírta, a vádlott és védője azt a kérést terjesztették elő, hogy az internált táborban uralkodó viszonyok megvilágítása céljából idézzék meg a bíróság több Aradon tartózkodó és annak idején a táborban vagy alkalmazásban volt vagy ott járt egyént, továbbá Hehs Rudolf gyalogsági tábornok katonai parancsnokot, Merizzi ezredes volt vezérkari főnököt, Weisz budapesti amerikai alkonzult és Hohenlohe hercegnőt, mint olyanokat, akik jártak az aradi internáltak táborában és látták azok helyzetét.

A bíróság rövid tanácskozás után újra megkezdte a főtárgyalás folytatását, majd pedig a tárgyalást vezető a következő határozatot hirdette ki:

— A bíróság helyt ad a védelem és a vádlott ama kérésének, hogy az Aradon fellelhető tanuk közül azokat, akik huzamosabb időt töltöttek az internáltak táborában, megidézzék és kihallgassa. Elutasítja azonban azt a kérelmet, hogy újságírókat, valamint vidéken fellelhető tanukat, köztük a temesvári katonai parancsnokot, Hohenlohe hercegnőt beidézzék, mert ezek sokkal kevesebb időt fordítottak a tábor viszonyainak tanulmányozására, semhogy azok val-

lomásából a bíróság valami lényegest tudhatna meg.

— Elutasítva továbbá a bíróság a védelemnek és a vádlottnak azt a kérését is, amely arra irányul, hogy Radovics volt boszniai ügyvéd, volt internált, politikai megbízhatóságára vonatkozó hatósági bizonyítványt szerezzen be, mert a nevezett jelenleg, mint tartalékos tiszt a hadseregben szolgál és így nem tételezhető fel róla, hogy politikailag megbízhatatlan lenne. El kellett végül utasítani azt a kérelmet is, hogy a többi magyarországi internált táborokra vonatkozó adatokat szerezze be a bíróság, mert nem az a kérdés, hogy más táborokban mi történt, hanem azt kell elbírálni és azokat az adatokat kell mérvadóknak tekinteni, ami Aradon volt található.

A katonai ügyész arra kérte a bíróságot, hogy már most döntsön a védelemnek ama kérése fölött, hogy a vádlott által benyújtott memorandumban, a temesvári hadosztálybíróságra vonatkozó inkriminált állítások valódiságának bizonyítását megengedi-e, vagy nem?

A bíróság rövid tanácskozás után úgy döntött, hogy a valódiság bizonyítását megengedi és a memorandumnak az ügyészi vádiratban felsorolt a, b, c, f, g, i, k, n, p és q pontjaira azt elrendeli.

A bíróság ezután áttért a bizonyítási eljárás megkezdésére és elrendelte a tanuk kihallgatását.

Az első tanuként Wessely Károly csendőralezredes, a bosznia-hercegovinai országos kormány delegátusának kihallgatását rendelte el. Mielőtt a tanu megjelent volna, a katonai ügyész a következőket mondotta:

— Egyik-másik tanu kihallgatásánál a katonai büntető perrendtartás 258. szakaszának első bekezdése alapján a nyilvánosság kizárását fogom kérni. Az említett szakasz a következőképen szól: „Ha az erkölcsiség, a nyilvános rend, az állam biztonsága, vagy a katonai szolgálat érdekei veszélybe kerülhetnének, akkor a peres feleken kívül álló egyének a főtárgyalásból kizárhatók”. Minthogy az alezredes ur tanuvallomása olyan természetű, hogy az itt említett szakaszokban felsorolt kritériumok erre az esetre alkalmazhatók, minthogy továbbá az alezredes ur a tanuvallomás megtétele céljából a katonai titoktartás alól is fel van mentve, kérem a nyilvánosság kizárását az ő vallomása idejére elrendelni.

Munteán Viktor dr. védő ellenezte a nyilvánosság kizárását éppen azért, mert a tanu felettes hatósága feloldotta a titoktartás kötelezettsége alól.

A bíróság rövid tanácskozás után úgy határozott, hogy Wessely alezredeset zárt ámban hallgatja ki. A törvény értelmében a főtárgyalásnak erről a részéről tudósítás nem írható.

A Reichsrath megnyitása. Bécsből jelentik: Ma egy képviselő küldöttség jelent meg Clem Martinic miniszterelnök előtt, akit arra kértek, hogy nyilatkozzék a Reichsrath összehívása ügyében. A miniszterelnök hangsúlyozta, hogy minél előbb össze fogja hívni a Reichsrathot, annál is inkább, mert már júniusban a képviselők mandátuma lejár.

A közéletmezés új rendszerének premiérje. (Erdemes jelenetek az aradi élelmezési hivatalban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma kezdődött meg az aradi közéletmezés új rendszerének bevezetése. A mai napon kezdtek meg a kereskedők a liszt, valamint az egyéb élelmiszerek árusítását. Ezalatt azt kell érteni, hogy a közönség egyelőre csupán lisztet kapott, mert az egyéb árucikkek gyűjtőneve alá foglalt élelmiszerek még valahol a város raktárában pihennek. Tegnap és tegnapelőtt kellett volna lebonyolítani a lisztátadás munkáját, azonban ezt a nehéz teendőt lehetlenség volt tegnap estig elvégezni és egyes hatósági üzletekből még ma is társzekereken hordták szét a kereskedőkhöz a lisztet. Ha az egész város külső képén nem is látszott meg, hogy új élelmezési rendszert vezetett be a hatóság, a városházán mindenestre visszatükröződött ez az élelmezési bemutató előadás. A közéletmezési hivatalban a premiér láza fogta el a funkcionáriusokat, kivéve Exterde Kálmán bárót, aki különben a legteljesebb odaadással és ambícióval szenteli minden munkaerejét ennek az ügynek. A liszt és élelmiszerjegyeket kiosztó alkalmazottak nem győzik az odátóduló több mint hatvanezer embert kiszolgálni. A társadalom minden rendű és rangú tényezői megfordulnak az anyakönyvi hivatalban berendezett élelmezési ügyosztályban. Fiatal kisasszonyok, akik azt hitték, hogy az anyakönyvi hivatalban életükben csak egyetlenegyszer fognak ellátogatni — az esküvő napján — most kénytelenek csaknem naponként megfordulni, mert nem mindig kerülhet rájuk a sor és így muszáj vissza-visszatérni a nyüzsgés eme esodálatos tanyájára. Ugy néz ki az anyakönyvi hivatal, mint valami felzaklatott hangyaboly. Ha az emberek legtöbbször mindenáron nem akarna Exterde báró elé jutni, akkor a legpéldásabb rendben bonyolódna le ez a hatalmas munka. Az a baj azonban, hogy csaknem mindenki a hivatal vezetőjét keresi és kizárólag vele akarja az ügyét elintéztetni.

— Az én dolgomat — hajtogatják az érdeklődők — csak a báró ur tudja elintéztetni. Az nagyon nagy ügy, másnak nem mondhatom el.

Ezt mondta többek között egy öreg néni is, aki azután a következő naiv kérdést intézte Exterdehez, mikor eléje bocsátották:

— Legyen szives megmondani nagyságos ur, hogy mit esináljak én a lisztal?

— Én mondjam meg?

— Igen kérem szépen, hogy kenyeret süsse, tesztát főzsek, vagy tesztát süsse-e, vagy rántsak-e ezzel a lisztal?

— Csinaljon vele amit akar, — mondja a báró, akinek nagy önuralomra van szüksége, hogy az ilyen kérdések ki ne hozzák a flegmájából.

Megjelenik többek között egy gáji szatócs is, aki csak azért jött haza a katonaságtól egy napi szabadságra, hogy üzletének est a fontos ügyét elintéztse. A vasárnapi kereskedőgyűlésen, amikor Exterde kioktatta az üzlettulajdonosokat a teendőkre, a felesége nem jelent meg és most kimaradt az üzlet az elárusított jegyzékéből.

— Most már nem lehet a dolgon segíteni, — mondta a báró — tetszett volna a feleségének idejében jelentkezni.

A kereskedő azonban magasabb hangot kezdett használni, amire a hivatalvezető nyugalomra intette és végül is megígérte, hogy a

katonai szolgálatára való tekintettel elnézi ezt a mulasztást és valahogyan beosztja az elárúsítók közé.

Az egyik kereskedőnek az volt a panasza, hogy az ő vevői csupa vasutasok és így képtelen eladni a lisztet, amely a nyakán fog elromlani.

— Legyen szives elrendelni, hogy nekem ne legyen muszáj lisztet árusítani.

A következő amiatt panaszkodott, hogy az egyik elegáns boltos kisasszony kiutasította őt az üzletből, mert a liszt még nem volt becsomagolva.

— Az a kisasszony el is van ítélve — mondja a fogyasztó — és mégis árusít lisztet, ez nem igazság.

Azután felvonulnak az átutazó katonák, akik természetesen szintén kenyeret kérnek, pedig a város nem köteles a katonai személyek kenyérszükségletéről gondoskodni. A tizedik és a századik amiatt panaszkodik, hogy rizst, kávé, cukrot, borsót, aszalt szilvát még mindig nem kaphat, pedig tudja, hogy ezek a cikkek már a város raktárában vannak. A hivatalvezető mindenkit megnyugtanni igyekszik:

— Legyenek csak nyugodtak — mondja — mindenre rákerül a sor, csak egyelőre legyünk készen a liszt kiosztásával. Az aszalt szilva és a rizskása azután következik, egyelőre a kenyérről kell gondoskodni.

Igy folyik ez kora reggeltől estig abban a taposó malomban, amelyet a háború kényszere teremtett meg és amelyet hivatalos nyelven közéleti ügyosztálynak neveznek.

Azok a kereskedők, akik kiharadtak az elárúsításra jogosult kereskedői névsorból, tegnap este az aradi kereskedők körében gyűlést tartottak és mintegy hatvanan jelentek meg. Faragó Rezső elnöki megnyitójában vázolta amaz okokat, amelyek a kereskedők összejövetelét indokolták. Rendkívül sokan vannak ugyanis, akik behibájukon kívül nem juthatnak az elárúsítás jogához. Amikor az aradi kereskedelmi és iparkamara felhívása alapján a kereskedők jelentkeztek, akkor még az életmezési felügyelő-bizottság nem hozott olyan határozatot, hogy akik a lisztet nem árusítják, azok más élelmiszereket sem kapnak. Ezért a kereskedők a jelentkezéskor valamennyien nem vállalkoztak a lisztárúsításra. A közéletmezési felügyelő-bizottság anélkül, hogy tudatta volna ezekkel a kereskedőkkel a liszt árusításáról való lemondás súlyos következményeit, egyszerűen törölte a lisztéről lemondott cégeket a lajstromból. Az a kívánságuk, hogy ezek a kereskedők ismét elárúsításos juthassanak. Azt is különösnek tartották, hogy egyes cégeket azért zárták ki az elárúsításból, mert még a háború elején nem árdragítás, hanem valami jelentéktelen szabálytalanság miatt megbírságot a rendőrbíróság. A közéletmezési felügyelő-bizottság csak az árdragításért elítélt cégek kizárását rendelte el, így tehát a hatóság jogtalanul törölte egy csomó céget a lajstromból, míg ellenben bent hagytak a névjegyzékben olyan kereskedőket, akik alig néhány héttel ezelőtt árdragítás miatt súlyos büntetést kaptak. A kereskedők összességének az a kívánsága, hogy mindazok, akik már ezelőtt is foglalkoztak cukorárúsítással, ezután is kapjanak, tekintet nélkül arra, hogy hajlandók-e lisztet árusítani vagy nem. Az elnök nyugalomra intette a jelenlévőket és arra kérte őket, hogy teljes mértékben igyekezzenek a hatóság kívánságainak eleget tenni és szívvel-lellekkel szolgálják a közéletmezési nehéz ügyét, mert a háborúban valamennyiüknek súlyos kötelezettségeik vannak.

A jelenlévők köréből elhangzott panaszokra Bolgar Lajos a kereskedelmi és iparkamara segédtitkára reflektált és felvilágosította a jelenlévőket az aradi közéletmezési hivatal vezetőjének, Exterde Kálmán bárónak nehéz helyzetéről és biztosította a kereskedőket, hogy a hivatal vezetője teljes jóakarattal és megértéssel fogja intézni a kereskedők ügyeit. Egyébként, akinek panasza van az új rendszer miatt, vagy úgy tapasztalja, hogy indokolatlanul zak-

latják, magánosok és hatóságok, forduljon bizalommal a kereskedelmi és iparkamarához, amely a jövőben is teljes megértéssel támogatja a kereskedők ügyeit a hatóságoknál. A titkár egyébként felszólította a jelenlévőket, hogy konkrét panaszukat diktálják le a jegyzőkönyvet vezető Aozél Endrének, a gyűlés jegyzőjének és a kamara minden panaszt meg fog vizsgálni, hogy a kívánságokat a közéletmezési felügyelő-bizottság elé juttassa.

Zepelin Ferdinánd meghalt.

— Saját tudósítónk telefonjelentése.

Berlinből jelentik: Zepelin Ferdinánd gróf, lovassági tábornok ma délben háromnegyed tizenkét órakor Berlin mellett, a bechningi szanatóriumban tüdőgyulladás következtében meghalt.

Zepelin Ferdinánd gróf 1838. július 8-án született Konstanzban. Az egyetemet Thübingenben végezte. 1858-ban lovastiszt lett. Részt vett az 1863-iki amerikai szecessziós háborúban, részt vett az 1860-iki schleswig-holsteini háborúban. Az 1870-71-iki hadjáratban földérítő lovaglásával vált híressé. 1881-től 1890-ig a württembergi és badeni udvaroknál volt meghatalmazott. 1890-ben altábornagyi ranggal kilépett a hadseregből és württembergi királyi tábornok lett a lá suite. 1906-ban lovassági tábornokká nevezték ki.

Már 1878-ban a Stephans Reichspost és Luftschif folyóiratok nyomán foglalkozott a léghajózás kérdéseivel. Első léggömbjét 1890-ben készítette el, azonban ennek terveit a Vilmos császár által kiküldött szakértők kivitellennek minősítették. 1900-ban konstruálta meg Zepelin gróf első sikerteljes léghajóját, amelyet egymásután háromszori sikeres felszállásnál ő maga vezetett. Legnagyobb repülő turájára a Bodeni tó partjáról szállott föl és Svájcban, Marison, Münchenben, Frankfurtban és Kölnön át Berlinbe érkezett, ahol öröm ujjongással fogadták. 1906-ban már félmillió márká birodalmi támogatásban részesült. 1908-ban, augusztus 5-én 4-es számú modellje gázrobbanás

következtében egy viharban elpusztult. Ez volt Zepelin gróf életének legnagyobb térdalma.

Borzasztóan elkeseredett, a külföldön sokan gunyolták is, nemzeti adakozásból azonban rövid idő alatt 1.550.000 márkát gyűjtöttek össze számára. A gyűjtésben maga Bleichröder bankár egy millió adománnyal vett részt. Az összegyűlt összegből Zepelin gond nélkül folytathatta tovább kísérleteit. 1909-ben sikerült megalapítani a „Luftbans Zepelin Gesellschaftot”, amely Friedrichshavenben két hatalmas léghajó csarnokot létesített.

A Zepelinnek, — mint tudjuk, — a világháborúban fényesen beváltak. Zepelin gróf több magas rendjelet és kitüntetést kapott, többek között pour le mérité és a vaskeresztet. A tübingeni és a lipesei tudomány egyetemek disztoktorává választották. Zepelin gróf irodalmi téren is működött, két legnevezetesebb könyve az „Eroberung der Luft” és a „Memoiren” címűek. Szokatlanul maga kort ért el a lángeszű gróf, és bizonyára boldogan halt meg, mert megérhette küzdelmeinek diadalát. Az az Anglia, melynek szakkörök komikus tanzagóriáknak tartották az ő kísérleteit, néhány év múlva, — most a világháborúban, — az ő gépeitől félnek a legjobban. Zepelin gróftól soha nemzetközi repülő-versenyekre meg nem hívták, annyira komolytalannak tartották vállalkozásait, de ez is csak előnyére szolgált, mert legalább titokban maradhatott a találmánya, míg a mostani háború kitörésekor kijátszotta hazája védelmére döntő slágerként.

Koncentrációs kabinetről beszélnek.

— Saját tudósítónk telefonjelentése.

Fővárosi tudósítónk telefonálja: Politikai beavatott források ismét a koncentrációs kabinet megalakulásáról beszélnek.

Ismertetes, hogy Andrássy Gyula gróf és Apponyi Albert gróf mindig a koncentrációs kabinet megalakulása mellett foglalt állást, és ez csakis a Károlyi-féle függetlenségi párt ellenes. Most azonban újabb fordulat állott be az ügyben, minthogy a Károlyi-féle függetlenségi párt legutóbbi értekezletén elhatározta, hogy elvileg hajlandó a koncentrációs kabinet megalakításában résztvenni, mert annak megalakulását most már tényleg szükségesnek tartja. A pártközi kabinet eddigi jelek szerint azonban még sem jöhet létre, személyi okokból, mert Tisza István gróf nem maradhatna meg miniszterelnöknek. Munkapárti körökben azt beszélnek, hogy annak ellenére, hogy a jelenlegi kormány összes tagja hajlandók lennének a koncentrációs kabinet megalakulása érdekében letenni tárcájukat, a koncentrációs kabinet terve azért hiúsult meg, mert a munkapárt ragaszkodik ahhoz, hogy Tisza István gróf maradjon a miniszterelnök.

Az ellenzéki párt is súlyt helyez Tisza István gróf munkabíró egyéniségére és szívesen látja a kormányban, de nem mint miniszterelnököt. Ellenzéki körökben Zichy János gróft és Wekerle Sándort emlegetik, mint a koncentrációs kabinet fejét. A munkapárt abban az esetben, ha a koncentrációs kabinettel fait a compli elé állítják, Khusz-Héderváry Károly gróft szeretné látni a kormány élén.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A munkapárti klubban ma este a koncentrációs kabinet újabb terveiről beszéltek, annál is inkább, mert fel-tünést keltett, hogy a király Andrássy Gyula gróft elutazása előtt este nyolc órakor kihallgatáson fogadta. A pártban az a vélemény szűrődött le, hogy a koncentrációs kabinet megalakítása elvben nem lehetetlen és nem is lenne szükségtelen. Lehetetlenné teszi azonban a pártközi kormány megalakítását az ellenzéknek az a követelése, hogy Tisza István gróf távozzék a kormány éléről és az ellenzéknek az a magatartása, amely a munkapárt összes cselekedeteit jogsértésnek minősíti és azoknak revízióját követeli. A koncentrációs kabinet megalakítá-

sáról megkérdezték Tisza István gróf miniszterelnököt is párthivei és a miniszterelnök így válaszolt:

— A koncentrációs kabinet meg-

alakításának dolgáról nem mondhatok bizonyosat, de elvben meg is hivatkozhatok a koncentrációs kabinetnek.

Amerika és Japán megegyeztek.

— Londonba e héten várják a hadüzenetet. —

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Stockholm. Az orosz határról jelentik: Tokióból érkező táviratok szerint az ottani entente követek fontos megbeszéléseket folytattak a kormánnyal. Az entente követek tanácskozása után a chillei és perui követek folytattak tanácskozásokat a kínai miniszterelnökkel és a külügyminiszterrel és ezeket a tárgyalásokat három órás minisztertanács követte.

Haga. Washingtonból jelentik, hogy Anglia a legutóbbi diplomáciai tárgyalásokat ügyesen felhasználta arra, hogy Amerika és Japán között az elmentéket kiegyenlítse. A tárgyalások ugyan még nem fejeződtek be, de valószínű, hogy Japán, Anglia és Amerika Kelet-Ázsiára vonatkozó megegyezést létesítenek, amelyben Kínának is aktív szerepet juttatnak. A washingtoni japán nagykövet, Chato, hosszasan tanácskozott Lansinggal. A japán-amerikai megegyezésre vonatkozó szerződéseket állítólag már január 16-án aláírták.

A japán-amerikai viszony megjavulása ellenére a sanfranciskói japán kolónia nyugtalanok nézi Amerika keleti partjain folyó előkészületeket.

Londonban úgy tudják, hogy az Egyesült Államok még ezen a héten megüzeni a háborút Németországnak.

Rendkívül nagy fontosságot tulajdonítanak azoknak a tárgyalásoknak, amelyek az amerikai nagykövet és Lloyd George miniszterelnök között a legutóbb folytak.

Newyorki jelentések szerint a nagyobb amerikai városokban hatalmas tüntetések voltak a békepárti amerikai szenátorok ellen. Minorette államban különösen La Folette szenátor ellen rendeztek nagy tüntetést, amelynek kapcsán egy bábut, amely a szenátort ábrázolta, elégették.

A *Matin* jelenti, hogy az amerikai lapok élesen szidalmazták a békepárti szenátorokat. Nyomorult poroszoknak nevezik őket. Egyes államokban arra szólították fel a szenátorokat, hogy mondjanak le mandátumukról.

A *Morningpost*nak jelentik Washingtonból: Amikor Wilson elnök a Capitoliumba ment, az uton merénylettől féltek és nemcsak az utvonalon, hanem a háztetőkön is katonaságot és tüzérseget állítottak fel, hogy az védje meg az elnököt az esetleges merénylet ellen.

Az elnök tekintettel az előkelő washingtoni jogászok véleményére, már a legközelebb saját hatáskörében elrendeli a kereskedelmi hajók felfegyverzését. Az elnök éjjel-nappal tanácskozásokat folytat a kormánytagjaival.

sával. A díszletek nem igen illettek a darabhoz, az öltözködés pedig maga volt a meglevenedett anakronizmus. Z. A.

* **A színház hírel. Ifjúsági előadás.** Szombaton délután 3 órakor Arany János gyönyörű nyelvezetű tündérvígjáték fordítása, a Szentivánéji álom kerül színre, az eredeti Mendelssohn-zenevel, ugyanabban a szereposztásban, mint a lefolyt Arany-ünnepi előadásban volt. — *A Drotostót.* Lehar legkedvesebb operettjét ujtja föl a társulat vasárnap este részben új szereposztással. A főszereplők Sz. Rontai Boriska, Járai B., Győző, Barics, Járai S., Várnai, Polgár stb. — *Kőműves Kelemen* nagy sikert aratott újdonság holnap és szombaton is szerepel a műsoron a premier főszereplőivel.

Egyik tolvajbanda

leleplezi a másikat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az újságokat olvasó közönség előtt ismeretes, hogy az aradi vasúti állomáson hosszú hónapok óta rendszeresen folynak a tehervonatok kocsiainak kifosztásai. Heteken keresztül kis csomagok hiányoztak, később pedig nagyobb ládákat találtak meg kifosztva és a vasúti állomás szarkái mindig a pályaudvar hátulsó oldalán elhelyezett leplombált teherkocsikat nyitották fel. Az állomás főnökség számtalan feljelentést tett a pályaudvar ismeretlen dézsmálói ellen, akik közül igen sokan hurokra kerültek, de a lopások ezzel még mindig nem szűntek meg, zavartalanul folytak tovább, mert az elfogott társaságot egy másik váltotta fel. Csak nemrég két katonát tartóztattak le a rendőrségen. A katonák egy aradi kórháznak voltak ápolói, esténként a kórházból megszöktek és a vasúti pályaudvar teherkocsijait dézsmálták.

Hosszabb idő óta most újból erősebb lopkodják a vasúti kocsikat. Allandóan érkeztek a rendőrségre feljelentések, míg ma sikerült a pályaudvar tolvajait elfogni. A tolvajok háromman vannak, akik közül kettőt Beretz Ferenc rendőrkapitány, a bünygyi osztály főnöke ma kihallgatásuk után őrizetbe helyezett. A harmadik tolvaj szökésben van, de csak órák kérdése elfogatása. Züllött, büntetett előéletű fiatalember mind a három, akik közül a letartóztatottak bevallották, hogy esténként a pályaudvar hátsó részén belopózkodtak, letörték a kocsikról a plombákat és többnyire cukrot és tarhonyát loptak el.

A rendőrség detektívjei házkutatást tartottak lakásukon és mintegy nyolcvan kilogramm kocka cukrot találtak meg, de bevallották azt is, hogy előzőleg igen sok cukrot és különösen sok tarhonyát adtak el potom áron az állomás közelében lakó vasutasoknak.

A tolvajok vallomásukban egy másik tolvajbandáról is lerántották a leplet és elmondották, hogy három aradi vonatvezetőt ismernek, akikről tudják, hogy az utasokat lopkodják. A detektívek nyomban házkutatást tartottak ezeknél is és sok mindent, köztük három nagyon finom, legalább ötszáz korona értékű katonai látesövet találtak, amiket bizonyos katonai tisztektől loptak el.

A vonatvezetők ellen szintén megindult az eljárás, de még nem hallgatták ki őket. Először a bizonyítékokat szerzi be a bünygyi osztály és csak ezután fogják megidézni a bünygyi vasutasokat.

Nagy apparátussal folyik a nyomozás azért is, hogy az állomás tolvajaitól kik vásároltak lopott árukat. Ezek ellen országos címen fog megindulni az eljárás.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Pénteken: *Kőműves Kelemen*, színmű.

Szombaton: *Kőműves Kelemen*, színmű.

Kőműves Kelemen.

(*Darabja 3 felvonásban. — Irta: Kárpáti Aurél és Vajda László.*)

— Bemutató előadás. —

„Tizenkét kőműves össze tanakodék — Magas Déva várát felépítenék“: — Am a vár építése nem halad, mert a „mit délig építnek: leomlik estére“, — a tornyokat ledönti a vihar, a kemény falak alatt meghasad a szikla, megnyílik a föld s a tizenkét kőműves a nagyszerű munkát kezdheti előlről. Pedig a várnak fel kell épülnie, mert igen nagy az ára: arany és ezüst vékával kimerve.

Igy van ez a gyönyörű székely népbaladában. A darab szerzői változtattak ezen. Ugy érezték, hogy a tizenkét kőműves bűnös cselekedetének motiválásához nem elég a kincsvágy; több is kell ahhoz, mint az a néhány véka arany és ezüst, a gerjedelmes és forró, a lebirhatatlan és tüzes szerelem az egyedül, amely e tragédiát megértetheti.

Az asszony tragédiáját meg is értjük ebből. Aminthogy a ballada Kőműves Kelemenét állítja az események középpontjába, a drama ellenben Kőműves Kelemen. Az Arpádkori építőművész szárnyaló lelkeben két hatalmas érzés küzd egymással: művészetének rajongó szerelme s szerelemé illyu hitveséhez. E harcban a művészet marad a győztes, amelynek oltárán hamuvá ég a szerelem.

Tiszta és teljes ez a tragikum. A férfi eldobja magát a leghübb szívet, a meguragabb

lényt, akit a világon a legjobban szeret — művészetének hiu álmaiért, becsúgyáért; el tud fordulni kis fiának édes anyjától s meg tudja engedni, hogy „szép gyengén megfogják“, s gyenge teste hamvát keverjék a mészbe s „azzal állítsák meg magas Déva várát“. Az emberi gyengeségnek és gyarlóságnak ez a vétkes nem maradhat büntetlenül. A magára maradt férfi, az árva férj, a vétkes apa összeomlik a lelki teher alatt s a kínzó, vádoló gondolatok láthatatlan korbácsától kergetve, leugrik annak a várnak a fokáról, amelynek felépítéseért mindent feláldozta.

A balladából, ime, csak a váz marad meg, a mesét a szerzők költötték hozzá. Szép és egész munkát végeztek. Biztos kézzel, lélektani alapon építenek, nincs tévedés a szerkezetben, gondosak és öntudatosak a jellemek rajzában. Egy meleg szívű költő és egy nagyszerű rendező szövetkeztek, hogy becsületes irodalmi művet alkossanak. Jó lélekkel állhatunk melléjük: amit akartak, sikerült!

Kőműves Kelemen alakját *Barics Gyula* rajzolta meg előttünk. Ezt a kedves és intelligens színészbembert nem hiába szereti az aradi közönség. Annyi melegség, értelem és jóakaratu törekvés teszik a játékát rokonszenvesé, hogy ezt a szeretetet az ítélkező bírálaton keresztül is magunkévá kell tennünk. A mai alakításért különös dicséret illeti meg, nemkülönben szépen tagolt zengzetes magyar beszédjéért is. A szép Otom Krisztinának, a sirig szerelmes feleségnek megindító sorsát *A. Kápolnai* Juliska véste a lelkünkbe megrázó drámai erővel. Régen láttuk olyan szerepben, amelyben így esdögattatva értékes művészi tulajdonságait. Mellettük *Banházy Teréz* boszorkányát, *Várnai* Jenő pompásan megrajzolt városbíráját s *Kertes* Dezső Gergely mesterét kell felemlítenünk. Kis szerepekben is hozzájárultak az előadás sikeréhez: *Dóri* Lusi, *Rozsnyói* Lónka, *Polgár* Sándor, *Győző* és *Déli*, nemkülönben a kis *Ac* Aranka, aki vaósággal megiepetést kelteit hátor beszédeivel és értelmes hangszózá-

Romániának eladott katonai tervek.

— Kilenc vádlott halálos ítélete. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

December 6-án kezdte meg a kolozsvári honvéd hadosztálybíróóság főtárgyalását abban a nagyszabású bűnpörben, amelyben az erdélyi oláh intelligencia tizenhat ismert alakja került a vádlottak padjára. Az óta — két heti megszakítással — szakadatlanul folyt a zárt tárgyalás, amelyet szombaton fejezett be a hadosztálybíróóság. Tegnap délelőttre tüzte ki az elnök az ítéletkihirdetést s erre az alkalomra szintül megtelet a törvényszék esküdtszéki terme.

A tárgyalóterem képe igen érdekes volt. Az esküdtek helyét a kir. tábla és törvényszék bírái foglalták el, a közönség számára fenntartott padosorokban előkelő állású urak, katonatisztek, rendőrtisztviselők, érdeklődő oláhok ültek.

Tizenegy órakor már komplett volt a szenzációs ítéletkihirdetésre összegyűlt közönség, csak a bíróság asztala volt még üres. Bevonultak az ügyvédek, megérkeztek a vádhatóság képviselői: *Bogcha Pál* hadbíró-örnagya és *Biro Balázs* dr. hadbíró-főhadnagy. Elmúlt már 12 óra, amikor bevonult a bíróság: *Nadas György* huszárezredes elnök, *Szabó Sándor* alezredes, tárgyalásvezető, *Székelv Imre* alezredes, *Tomanócsy Gusztáv* és *Nemes József* honvédszázadosok, *Bakó Árpád* százados (póttag.) Jegyzőkönyvvezetők: *Ternovszky Ferenc* hadbíró-főhadnagy és *Zacsó Béla* dr. voltak.

A vádlottak ekkor már elfoglalták helyüket. Sápadt, vértelen arccal, elfásultan merednek maguk elé. Az első impresszió az, hogy degenerált, nyomorult hajtásai fajuknak. Franciáskodó kecskeszakállt visel a legtöbbjük, a fővádlott, *Pop Dávid* pedig típusa a vidéki oláh tanítónak.

Az egész hallgatóság feláll, amikor *Szabó* alezredes hozzákezd az ítélet kihirdetéséhez.

Kilenc halálos ítélet.

A légy döngését is meg lehet hallani, amikor a tárgyalásvezető alezredes határozott hangon olvassa: A honvéd hadosztálybíróóság bűnösnek mondja ki: *Pop Dávid szászhermányi gör. kel. lelkész* és *Bojta Szpiridon* volt brassói szolgabíró, későbbi ügyvédjelöltet, a katonai büntetőtörvénykönyv 321. §-ába ütköző kémkedés büntetéseben, amelyet azáltal követte el, hogy oly állam részére, amely ellen a monarchia köztudomásúlag védelmi intézkedéseket tett — kémkedést folytattak. A két fővádlott túsákat szerzett és vázlatokat, feljegyzéseket készített Barcaszentpéter, Földvár, Szunyogszék, Feketehalom, Magyarbodza, Bodzaforduló, Barcarozsnyó, Erőd, Törösvár és vidéke, Zernest, Csikszorda, Zsögöd, Maroshévíz, Gyulafehérvár, a Marosmente, Szepsiszentgyörgy, Nagyszeben, Vöröstorony, Segesvár, Brassó, Keresztényfalva, Vidombák, Falsőtömös katonai erődítési munkálatairól. A vádlottak e célból 1915. okt. 15-éig 22 írásos jelentést és több térképet szerkesztettek, amelyeket magyar- és román nyelvű feljegyzésekkel is ellátott.

A bíróság a két vádlottat kötél általi halálra ítélte.

A katonai btk. 322. §-ába ütköző kémkedés büntetéseben marasztalta el a bíróság a következő vádlottakat: *Komán János*, *Krisztótean* Romulusz barcarozsnyói igazgató-tanító, *Dan Pompeius* zernesu igazgató-tanító, *Muntean* Zachariás dr. ügyvéd, *Pop Viktor* gyulafehérvári gyógyszerész, *Baks Komán* paplókai

gör. kel. lelkész, *Hamzes Miklós* vidombáki gör. kel. tanító.

Mind a hetet kötél általi halálra ítélték.

Bűnösnek mondotta ki a hadbíróóság a kbtk. 323. §-ába ütköző kémkedésnek hadielőkészület idején való elősegítése által elkövetett büntetéseben *Nán János* barcarozsnyói gör. kel. lelkész, *Neogovics György* magyarbodzai gör. kel. lelkész, *Mudroj János* magyarbodzavami kör. kel. tanítót és segédlelkészt, *Popescu* Romuluszt, a nagyszebeni Albina tisztviselőjét, *Grecsán* Demeter szászhermányi lelkész, *Neogovissot 3 évi*, *Nánt 3 évi*, *Mudrojt 2 évi*, *Popescut* és *Grecsánt 8-8 havi súlyosított börtönre ítélte a hadbíróóság, Sociu Janost és Popovics Jozsetet pedig teimentette.*

Az indokolás.

Az ítélet kihirdetése után annak terjedelmes indokolását kezdte meg a hadtörvényszék, *Zacsó Béla* dr. hadbíró-főhadnagy kezdte meg a sok íves indokolás felolvasását, amelyet a védői kar és a közönség nagy érdeklődéssel hallgatott végig. *Zacsó Béla* dr. főhadnagyot egy óra hosszat tartó olvasás után *Ternovszky Ferenc* dr. hadbíró-főhadnagy váltotta fel. Ő is több mint egy óráig olvassa a gondalmegszövegezett jogász munkát amely nagy precizitással kiterjed a kémkedési per minden fázisára.

Kémhálózat Erdélyben.

A bíróság terjedelmes indokolást csatolt ítéletéhez s részleteiben is foglalkozik a főtárgyaláson elhangzott bizonyítási eljárás adataival. Kimutatja, hogy *Pop Dávid* többszörösen megváltoztatott vallomásaiban rengeteg a valószínűtlenség.

A gyönyörűen megkonstruált indokolás valószínűleg rémregényeszerű adatokkal szolgál arról, hogy az oláh háborút megelőzően az erdélyi oláh intelligencia néhány leikiismeretlen és hazaáruló képviselője maffiaszerűen esküdt össze Erdély védelmi berendezkedésének kiképzésére és elárulására. *Pop Dániel* kénytelen volt elismerni, hogy ezt a szerepet vállalta és bűnös gonosszággal igyekezett végrehajtani. Előadása szerint egy *Sztojka* nevű altiszt bírta rá a kémkedésre, de erre már megelőzőleg, Romániában való tartózkodása alatt is felkérték. *Pop Dávid* azóta szorgalmasan gyűjtötte az adatokat védelmi intézkedéseinkről s kémkedő körutjában egyre több embert hálózott be pénzbeli ígéretekkel és sovíniszta frázisokkal. Nem kimélte saját öccsét, *Pop Viktor* gyulafehérvári gyógyszerész sem, akinek révén *Muntean Zachariás* ottani ügyvédet is bevonta machinációjába. *Muntean* szolgáltatta ki neki a Maros-vonal védelmi műveinek helyrajzait. Változó vallomásainak egyik legnaivabbja, amelyet a bíróság nem is fogadhatott el valónak, az, hogy ő *Sztojka* a monarchia kémének gondolta, de mivel tőle sok pénzt kapott, szívesen vállalta a kém szerepét, mert biztosra vette, hogy az országnak nem lesz kára működéséből. A bíróság feltétlen bizonyossággal megállapította, hogy *Pop Dávid* védelmi intézkedéseink gyöngítését célozta adatainak oláh kézre juttatásával és állami érdekeket okozó titkokat kémlt ki.

Vele párhuzamosan működött *Bojta Szpiridon* volt fogarasi szolgabíró, később ügyvéd, akit fegyelmi uton torontak a jelölték mstromából. *Bojtaról* megállapítást nyert, hogy

az Erdélyről szóló összes térképeket beszerelte s kémkedés céljaira fordította. Bár *Pop Dávid* függetlenül működött, konstatálható, hogy neki külön megbízásai is voltak. Önmaga jelentette ki egy ízben *Bojtának*:

— Én a megbízatásomat a kémkedésre az oláh vezérkartól kaptam, s egész Magyarországra területére szólan.

Bojta egy más alkalommal ezt mondta *Popnak*:

— Mi vagy te velem szemben? Még te akarsz tőlem adatokat, ahelyett, hogy nekem adnál.

Pop és *Bojta* állandóan összejöttek Brassóban és megtárgyalták jelentőseik anyagát. A *Bojta* elleni vádat *Pop Dávid* vallomása kívül több levél is támogatja. Egy levelében *Nán János* lelkésztől „archeológiai ásatások”-ról érdeklődött, s természetes, hogy archeológia alatt kővezsárak értendő.

A két fővádlott mellett a többiek mindannyian hozzájárultak *Pop* és *Bojta* kémkedésének sikeréhez. Mint a határszéli községek lelkészei és tanítói a környékben folyó katonai előkészületekről pontos, tájékoztató információkat adtak, fényképeket szolgáltatottak át a védelmi művekről, fontos stratégiai pontokról. *Pop* állásokat helyezett kilátásba jutalmul, néhány száz koronát át is adott momentán szolgálataokért. Enyhíti a vádlottak egy részének eslekedetét, hogy *Pop* beugratta őket s csak később eszméltek rá, milyen bűnös utra sodródtak. Így *Popescu* Romulusz Nagyszeben vidékéről rengeteg amatőr felvételt adott át *Popnak*, aki 200 koronát küldött a pénzbeli ellenszolgáltatás első részletéül. Hibája az, hogy a kémkedést nem leplezte le, bár tudott róla.

Az enyhítő körülmények figyelembe vételével őt csak 8 hónapra ítélte el a bíróság s büntetését a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vette. Felmentő ítéletet kapott *Popovics József* görög keleti lelkész és *Sociu János* 23-as katona, akit *Pop* hiába környékezett meg.

A vádlottak legtöbbjének azonban nem kellett biztatás: szívesen és rögtön rendelkezésére álltak a felbujtónak, azt bizonyítván ezzel, hogy sohasem állott távol tőlük az árulás gondolata.

Románia a háború előtt is ellenség volt.

Az indokolás többek között kimondja azt is, hogy bár nem sikerült a kémkedés s bár a kémkedés elkövetésének idején Románia még nem volt ellenséges, illetve hadiállapotban a monarchiával, de Románia magaviselete olyan volt, amely maga után vontatta annak szükségességét, hogy a monarchia katonai intézkedéseket létesítsen Erdélyben egy könnyen bekövetkező román támadás ellen. Az erdélyi védelmi vonalat tehát Románia magatartása teremtette meg, amely magatartás — bár formális hadiállapot nem volt — nyugodtan nevezhető ellenséges magatartásnak, amit egyéb ként is az események teljesen igazoltak.

Délután 1 órától 3 óráig két teljes órát vett igénybe az ítélet indokolásának felolvasása.

Miközben a felolvasás tartott, dr. *Muntean Zachariás*, az egyik halálraítelt vádlott a vádlottak padjáról felállott és engedélyt kért arra, hogy közvetlenül a bírói emelvény alá ülhesen, hogy az indokolást jobban hallja. Az engedélyt megkapta s mindjárt odaült a bírói emelvény alá, ahol meglepő nyugodtsággal jegyezte az indokolás részleteit.

Az akasztás sorrendje.

A katonai btk., ha tömeges akasztásról van szó, bizonyos sorrendet állapít meg a defekvenszek között. Aki a bíróság szerint legbűnösebb, az kerül legelőjára ahhoz a kapunak,

amely mögött a földi élet bezárul. A bíróság úgy határozott, hogy ebben a szomorú sorrendben Pop Viktor lesz az első, Pop Dávid a nyolcadik és mint akit a bíróság a legbűnbesebbnek talált, Bojta Szpiridon, a volt fogarasi szolgabíró végzi be a sort.

Szegény!

Mig a kilenc halálraítélt ember szinte éretlenül nyugalommal ült a vádlottak padján s a három hónapi tárgyalás izgalmaitól megőrülve, apatikusan hallgatták az ítélet indoklását, addig a közönség soraiban inkább éreztette hatását a kilenc halálos ítélet. Az indoklás olvasása közben a mély és figyelő csendbe egyszerre csak egy különös hang vegyült. Mintha valaki lezuhant volna. Mindenki a hang irányába nézett, ahonnan egy ajult fiatal embert vitt ki két katona. Semmi köze nem volt a vádlottakhoz, csak egyszerű kíváncsi közönség volt, egy epilepsziás fiatal ember, akinek epilepsziás rohamát megidézték a tárgyalás izgalmait.

A vádlottak is kíváncsian nézték a meglehetősen kínos jelenetet és amikor a katonák kivitték a vonagló, szerencsétlen embert, Pop Dávid, a halálraítélt elsőrendű vádlott felsóhajtott:

— Szegény!

... moartare de strang.

Az indoklás felolvasása után Szabó alezredes, tárgyalásvezető egyenként szólította az emelvény elé a vádlottakat:

— Megértette az ítéletet, s megnyugszik-e benne, vagy perorvoelattal él?

Egymásután ment a bírói emelvény elé a kilenc halálra ítélt ember, udvariasan meghajoltak és száraz hangon mondták, hogy semmiségi panaszt jelentenek be. Az ítéletet valamennyien megértették, csak Dán Pompilius zernesti tanító — aki a tárgyalás során konzekvensen ragaszkodott ahhoz a vallomásához, hogy nem tud magyarul — jelentette ki, hogy az ítéletet nem értette meg. A tolmács erre felállott és románul mondta el neki, hogy a haditörvényszék kötéltáti halálra ítélte.

A szőke szakállú tanító bambán nézett maga elé s gépiesen mozgatta a tolmács szavait:

— ... moartare de strang...

Dán is felebbezést jelentett be. A börtönbüntetésre ítélt emberek is felebbeztek, csak Popovics József és Sociu, a két felmentett vádlott nyugodott meg boldogan az ítéletben.

Bogcha Pál őrnagy-hadbíró, honvédugyész állott fel ezután és bejelentette, hogy az ítéletnek első-, másod-, negyed-, ötöd-, hatod-, heted- és nyolcad-, tizenketted- és tizenharmad- és tizenhatod- és tizenharmad- és tizenötöd- és tizenhatodrendű vádlottakra vonatkozó részében megnyugszik, ezzel szemben semmiségi panaszt jelent be az ítéletnek harmad-, kilenced-, tized-, tizenharmad-, tizenötöd- és tizenhatodrendű vádlottakra vonatkozó része ellen.

A védők semmiségi panaszának bejelentése után Váradi Aurél dr. kéri Grecsán Demeter Popescu Romolus, Popovics József és Sociu János szabadlábra helyezését, amit az ügyész, a védő szavaira reflektálván, a vádhatóságnak nyomban bejelentett semmiségi panaszára való tekintettel ellenez. A bíróság határozathozatalra vonult vissza, amely után úgy határozott, hogy helyt adva az ügyész érveinek, Popovicsot, Grecsánt, Popescut, és Sociut nem helyezi szabadlábra. Ezután a honvédbíróság kegyelmi tanácsa alakult át, amelynek titkos határozata után Szabó alezredes a fő tárgyalást befejezték nyilvánította.

A tárgyalás után.

A bíróság elvonulása után még percekig élénk élet volt a teremben. A tizenhat vádlott,

közöttük a halálraítélt, eszmecsérét folytatták a védőkkel, akik igyekeztek őket megnyugtanni arról, hogy a főtörvényszék megváltoztatja a halálos ítéleteket.

— És még azután is lehet kegyelemért folyamodni — mondta Pop Dávid és valami vigasztaló mosoly jelent meg arcának ráncai között. Munteán Zachariás dr., a halálraítélt gyulafehérvári ügyvéd az indoklás jogi tévedéseit kezdte magyarázni védőjének s egy pillanatra úgy tetszett, mintha ő is funkcionárius volna itt valami perben és alig vették észre a háta mögött a szuronyos csendőrt.

Bojta Szpiridon megszólította Ausch Jenő dr.-t, akinek egy „Pesti Hírlap”, volt a kezében:

— Ügyvéd ur, kérem, mielőtt felkötőnének, tessék ide adni azt az újságot.

Az ügyvéd odaadta a lapot, amit Bojta Szpiridon mosolyogva köszönt meg.

Nem ünnepel az ifjuság március 15-én?

— Kovács Vince tanácsnok nyilatkozata. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Elterjedt és felelőtlen híresztelések szerint március 15-én, a legnagyobb magyar nemzeti ünnepen voltaképpen azok nem tudnak majd egész lélekkel ünnepelni, akiket az leginkább megilletne. Több oldalról fordultak szülők és tanúgy-barátok az Aradi Közlönyhöz azzal a kérdéssel: igaz-e, hogy az „Ifjuság ünnepe” épen az ifjuságot kötelezik arra, hogy rendes napi munkáját folytassa tovább s lelke e napon ne emelkedhessen ki lelkes ünnepi érzésekkel az élet köznapi gondjai közül.

Munkatársunk ezért felkereste Arad város tanügyi vezetőjét: Kovács Vince kulturtanácsnokot, aki kérdéseinkre szíves volt a következőkben válaszolni:

— A március 15. eszméinek propagálása s a gyermekek lelkébe való átültetése életünk mindig egyik főfeladata volt. Mindig arra törekedtem, hogy azok a nemzeti eszmények, melyeknek megtestesülését — szimbolikusan is — a március 15-ikében ünnepeljük, a gyermek fogékony lelkének táblájára letörülhetetlen betűkkel legyen felírva. Mert ez az örök írás biztos támasza lesz a telserdült ifju és a felnőtt ember elhatározásainak egyszersmint biztosítja a nemzeti büszkeség és öntudat fennmaradását, amelyre mindennél nagyobb szükségünk vagyunk. Azért feltenni sem lehet rélm, hogy megengedném a hatáskörömbe tartozó iskolákban a március 15-iki ünnepségek elhanyagolását. Sőt.

— Van egy iskolaszéki határozat — mely már a háború alatt kelt — amely kimondja, hogy a tanév késői kezdete s korai bevégezése miatt, az ünnepnapok számát a minimumra kell redukálni. Március 15-ike azonban nem tartozik a redukálható ünnepek sorába, annyira nem, hogy ez évben hivatalosan és írásban is közölni fogom a polgári és népiskolák igazgatóságaival, hogy minden iskolában a lehető legnagyobb gondot fordítsák az ünnepség megtartására. Az aradi iskolákban nyolctízezer tanköteles gyermek van s így lehetetlen, hogy ezeket mind egybegyűjtve, egy helyen tartsunk nekik március 15-iki ünnepséget, vagy elvigyük őket a felnőttek ünnepségére. Ez utóbbi mindenesetre jó volna, de helyiség hiányában kivihetetlen. Így arra kell szorítkoznunk, hogy március 15-én reggel minden gyermeket iskolába rendelünk, ahol az egyes osztályokban az osztályfőnökök — a gyermek értelmi színvonalához képest — magyarázzák a nap fontosságának jelentőségét s azután ebben az ünnepi hangulatban hazahozzák a gyermekeket. Ugyanez történik azokkal a tanulókkal, akiknek csak délután van tanításuk. Ezek két órákor telmennek az iskolába s az osztályfőnöki ünnepi magyarázat után elszélednek.

— Valótlán ugye bár tanácsos ur az a híresztelés, hogy az iskolák bármelyikében is rendes tanítást tartanak?

— Az ünnepi magyarázaton kívül más tárgya nincs e napi tanításnak.

— A középfoku iskolák részt vesznek-e a felnőttek számára rendezett ünnepségen?

— A múltban a főgimnázium, a főreáliskola s a kereskedelmi iskolák voltak az ünnepségek legteljesebb közönségei. Ez természetes is, hiszen ez a nap: az ő napjuk, a fiataloknak és az ígéreteknek a napja. Bizonyára így lesz ez most is és úgy lesz a jövőben is. Nem is szabad, hogy másképpen legyen. Ennek a napnak a tanúságait ők kell, hogy megőrizzék s majdan tovább adják. A középfoku iskolák igazgatóságai bizonyára intézkedni fognak, hogy a gondjaikra bizott ifjuság megjelenheszen az ünnepélyen, amelyen különben épen egy főreáliskolai tanár fog beszédet mondani. A város nevében külön is meg fogom hívni az egyes tanintézetek tanári karát és tanuló ifjuságát. S ott lezünk mindnyájan, hiszen soha nem volt jobb alkalom és nagyobb szükség arra, hogy multunk dicsőségével fényeskedjünk, mint ma, midőn hazánkat és nemzetünket egy félvilág megsemmisíteni kívánó haragja fenyegeti...

Pályaudvaron elloptott vagon benzin.

120 vasutas tolvaj szövetkezete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az apahidai állomásról péntekről szombatra virradó éjjel egy tartály benzint szállítottak a kolozsvári állomásra. A benzines kocsi a pályafentartási iroda előtti vágányon helyezték el. Tegnap a délelőtti órákban katonai őslókra szükség lett volna a benzintre, de mikor a benzintartály csapját kinyitották, egy csepp nem sok, de annyi sem jött ki belőle. Tartalma a közbeeső idő alatt kámforra váltott. A benzin rejtélyes eltűnéséről jelentést tettek az állomástőnökségnek, ahonnan viszont a katonai állomásparancsnokságot értesítették. Az állomásparancsnokság nem tartotta magát kompetensnek, hogy a rejtélyesnek látszó ügyben eljárást indítson és ezért a rendőrséget kérték fel, hogy a benzin titokzatos eltűnésére, ha lehet, derítsen világosságot.

A rendőrség bűnügyi osztálya tegnap délelőtt kezdte meg a nyomozást, s rövid idő alatt megállapították, hogy a benzintartály egész tartalmát kolozsvári vasuti alkalmazottak lopták el. A benzintolvaj vasuti alkalmazottak — csodálatosképpen — három napig zavartalanul folytatták munkájukat a nélkül, hogy ez a hivatalos közegeknek feltűnt volna.

A nyomozás rendjén megállapítást nyert, hogy a lopásban körülbelül 120 vasuti alkalmazott részes. A vasutiak, mintegy kilencezer liter benzint loptak el s tekintve, hogy most egy liter benzinnak 15-17 korona az ára, aránytalanul nagy az összeg, amivel a hadikincstárt megkárosították. A tolvaj vasuti alkalmazottak névsora a rendőrség kezében van. A tolvajok a benzin ellopásánál meglehetősen pazarlóan jártak el, mert a tartályból szinte ezer litert a földre engedtek s az most hatalmas töcsát alkot a kiürült tartály körül. Különben a vasutasok már megbánták meg gondolatlan cselekedetüket, mert az elloptott benzin egy részét tegnap, úgy ahogy elvitték, kánakban, hordókban, üvegekben kezdték visszalopni.

Az „ARADI KOZLONY”

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytöredékben. Egyes szám ára 12 fillér.

Károly király és Zita királyné Budapesten.

— Főurak audienciája. — A kormány tagjai az uralkodónál. — A királyné Benczur Gyula műtermében. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma reggel fél 8 órakor rohogott be az udvari vonat a nyugati pályaudvaron, ahol Bárczy István polgármester, Boda Dezső dr. főkapitány, Bogáth altábornagy és Tolnay Kornél Máv. elnök-igazgató jelentek meg a királyi pár fogadására. A középső szalonkocsiból szállott ki őfelsége, azután lesegítette Zita királynét. Kálmán Sámuel vonalparancsnok és Hegyeshalmi Máv. igazgató tettek jelentést, majd Bárczy István polgármester beszédben üdvözölte a királyi párt és örömeinek adott kifejezést, hogy a koronázás óta először üdvözölheti a felségeket a fővárosban. A király hosszabb beszédbe bocsátkozott a polgármesterrel a szén és élelmiszer ellátásról. A beszélgetés során így szólt:

— Örömmel töltene el, ha közreműködéssel a szénszükséget enyhíthetném. Azután az élelmiszer ellátásról, liszt, hus, népkonyhák dolgáról kérdezősködött a király. A polgármester megjegyezte, hogy hus volna bőven, de drága és kifejezte azt az óhajtát, hogy a kenyereket ne szállítsák le, mert a szegény népnek ez a legjobb és legolcsóbb táplálék.

A király Boda Dezső főkapitánnyal beszélgetett, a királyné pedig Bárczy István polgármesterhez fordult. Őfelsége a rendőrfőkapitánytól egészségi állapota felől érdeklődött és kifejezte azt a reményességét, hogy Boda Dezső egészsége rövidesen teljesen helyreáll. Bogáth altábornagy jelentéstétele után a királyi pár az udvari várótermen keresztül az udvari autókhoz indult és a Vilmos császár-uton, Fürdő-utcán és Albrecht-uton át a várba hajtottak. Huszonnégy udvari kocsit haladt mögöttük, amelyekben Czernin Ottokár gróf külügyminiszter, Hohenlohe herceg főudvarmester és a többi udvari főméltóságok foglaltak helyet. Az utcákon végig nagy közönség gyűlt egybe és kalaplepetve éljenezte a királyi párt, dacára, hogy az eső esett. Az udvari kocsikon kellemesen tűnt fel az az újítás, hogy amíg ezelőtt csak az osztrák császári korona volt rajtuk, most emellett ott diszeleg a magyar szent korona rajza is. A várba háromnegyed 8 órakor érkezett meg a királyi pár, Széchenyi Miklós gróf udvarnagy és Rott Alajos várkapitány fogadta őket.

Kihallgatások.

Félkilenc órakor megkezdődtek a kihallgatások. Elsőnek Beöthy László volt kereskedelemügyi miniszter jelent meg. Félórával később Vojnich István báró munkapárti alelnököt fogadta a király. Tíz órakor Tisza István gróf miniszterelnök féltizenegykor Balogh Jenő igazságügyminiszter jelent meg a felség előtt. Tizenegy órakor a következő sorrendben jelentek meg előtte a politikusok és tükös tanácsosok:

Herceg Eszterházy Miklós, Széchenyi Gyula gróf, Cse onios Endre gróf, Apponyi Sándor gróf, Széchenyi Béla gróf, Andrássy Sándor gróf, Festetics Pál gróf, Várady L. Arpád kalocsai érsek, Bánffy Miklós gróf, Bethlen István gróf, Bethlen Ödön gróf, főispán, Chottek Rezső gróf, Eszterházy László gróf, Hideghety Imre horvát miniszter, báró Kürthy Lajos, Simonstits Elemér, Széchenyi Emil gróf, Teleky Sándor gróf.

Zita királyné, egy órával később, hogy a Várban elfoglalta lakosztályát, Kállay Erzsébet udvarhölgye kíséretében autóra ült és Augusztia főhercegnő palotájába hajtatott, ahol egy félóra hosszát időzött.

Tisza István a királynál.

Tíz órakor Tisza István miniszterelnököt kihallgatáson fogadta a felséges asszony. A miniszterelnökkel egy nagyarányú jótékonyági akciót beszélt meg, amelynek célja többek között az, hogy tanácsal szolgáljon a háború áldozatainak, a rokkantaknak, a polgári kereket vesztett katonáknak. A jótékonyági mozgalom mindent meg fog tenni, hogy ezeknek a sorsán segítsen. A királyné budapesti tartózkodása alkalmából 120,000 koronát utalt át a hadsegélyző hivatal utján Bárczy István polgármesterhez a Katona Otthonnak, ezenkívül sok cipőt és ruhát a hadbavonultak családtagjai támogatására.

A király ezalatt befejezte a politikusok és előkelőségek fogadását és 1 órakor szűkebb körű dejeuner volt.

Délután folytatódott a kihallgatások. Három órakor Sopronvármegye és város küldöttségét fogadta a király, amelyet Baán Endre főispán vezetett. A küldöttségben részt vettek Tóptér Károly soproni polgármester és Tormássy Arthur lelkész, a király volt nevelője. A küldöttség üdvözölte a királyt trónralépése alkalmából és kérte, hogy engedje meg, hogy a soproni új kaszárnyát róla nevezzék el. Őfelsége fél órát beszélgetett a küldöttséggel régi soproni emlékeiről.

Fél négykor Sándor János belügyminiszter, majd Telezky János pénzügyminiszter egy-egy félórás kihallgatáson jelentek meg.

A délelőtti folyamán, 10 óra tájban az Albrecht-utván levő repülőtérről egy repülőgép érkezett a királyi palota fölé és hat kört irt le, hogy hódolatának adjon kifejezést. A gépet Horváth őrmester vezette.

Czernin Ottokár gróf külügyminiszter a királyi palotában szállott meg, Tisza István gróf kihallgatása után hosszabb tanácskozást folytatott vele. Ebédre a külügyminiszter Tiszáékhoz volt hivatalos.

A királyné Benczur műtermében.

A királyné — közvetlenül Tisza István gróf miniszterelnök audienciája után — Kállay Erzsébet udvarhölgye kíséretében ismét autóra szállott és a Bajza-utcai Eprekertbe hajtottak. Benczur Gyula a lépcső alján várta a magas vendéget. A királyné fekete silskin kabátot és fekete kalapot viselt. Amikor kiszálltak az autóból, így szólott a festőművészhez:

— Nagyon örülök mester, hogy megismerhettem. Művészetét már régóta ismerem és amikor alkalmam van, gyönyörködöm is benne. Benczur mély meghajlással kezet csókolt és fölvezette a királynét és udvarhölgyét a műterembe. A felséges asszony nagy érdeklődéssel nézgette a Mátyás király korát ábrázoló képsorozat vázlatát, majd megpillantotta a trónörökösnek Benczur által emlékezetből készített és az ajtóhoz támasztott képét. Így szólt Kállay Erzsébethez:

— Nézze csak nézze, milyen pompásan jó képe van itt a fiának!

Benczur Gyula aszerényen ezt mondotta:

— Felséges asszonyom ez csak emlékezetből készített vázlat. Mire a királyné megjegyezte: „De mesteri vázlat!”

Ezután a Felséges asszony letette kalapját és fölült az ablakkal szemben levő pompás karosszékre, amely mellett asztal állott gyöngyvirágokkal és tulipánokkal. Benczur hozzáfogott a királyné arcképének vázlatához. Ő felsége közben az udvarhölgyével beszélgetett. Kétszeri tízperces pihenővel összesen 1 és háromnegyed óra hosszán ült a királyné. Eltávozásakor így búcsuzott Benczurtól:

— A viszontlátásra hétfőn. Ezután visszahajtottak a várba.

Mialatt a királyné a műteremben tartózkodott, a kertet körülvevő detektíveknek föltűnt, hogy egy félkaru fiú állandóan a környéken ólálkodik. Kikérdezték tőle, hogy mit akar és elmondta, hogy Deák Titusznak hívják és segílyt akar kérni a „király bácsitól.” A kezében nagy, peccés levelet tartott, amit sehogyan sem akart átadni. Egy udvari detektív azonban elvette tőle, azzal az ígérettel, hogy a király elé juttatja. Deák Titusz hadifogságba esett katonának a fia, a környék egyik utcájában laknak és 42 korona hadisegélyből kénytelenek megélni. Karját nemrégiben egy villamos balesetnél vesztette el.

A délután folyamán a királyné udvarhölgyével udvari autón a klinikákat látogatta meg, elsőnek Grosz Emil tanár szemklinikáját, azután az I-II-III. számú sebészeti klinikákat. A szemklinikán Boda Dezső főkapitány is fogadta a királynét, gyöngyvirágcsokrot nyújtva át neki. A klinikákon mindenütt beszélgetett őfelsége a sebesült katonákkal — magyarokkal magyarul — és apró, hasznavehető tárgyakkal ajándékozta meg őket.

Az esti órákban a király hosszabb gyalogsétát tett a budai várban szárnysegéde kíséretében. Este fél 10 órakor a királyi pár elutazott.

TORVÉNYKEZÉS.

Kártérítés fizetendő a kötelezettség nem teljesítése miatt.

(Érdekes per a Potocky-uradalom ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

1915 májusában a Holländer Ignác és fia aradi fakereskedő cég szerződést kötött 300 vagon tűzifa szállítására Potocky gróf honctói uradalmával. A szállítás határidejéül 1916 március hó 31-ét jelölték meg. Az erdőuradalom azonban, hivatkozva a szállítás nehézségeire, egyre halogatta kötelezettségét. Végül 1916 novemberében az üzletet, mint gazdaságilag lehetetlent, egyoldalulag hatálytalannak nyilvánította. Az uradalom osztozkodni akart a céggel az árkülönbözet nyereségében és magas felárat kért.

A tárgyalások nem vezettek eredményre és miután a szállítási határidő régen letelt, a cég beperelte az uradalmat és pedig nem a szállítás teljesítéseért, hanem kártérítésért indított pert az uradalom ellen.

Keresetében az akkori napi ár és a vételár között mutakozó 80.000 korona különbözet megterítését követelte a cég az uradalomtól. A bíróság a bizonyítás során megállapította, hogy az uradalom, miközben a céggel szemben fennálló szerződéses kötelezettségének

nem tett eleget, 2000 vagonon felül szállított tűzifát másoknak, akik a felárat hajlandók voltak megfizetni a szállításért.

A bíróság mindezeknek alapján a mai tárgyaláson Popa György táblabíró elnöklésével 60.000 korona kártérítés megfizetésére kötelezte az uradalmat.

LEGUJABB.

Roggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

A király visszautazott Bécsbe.

A Budapesti Tudósító jelenti: Öfelsége budapesti tartózkodása után, a kihallgatásokat befejezve, Bécsbe utazott. Czernin Ottokár gróf külügyminiszter délután tárgyalta Tisza István gróf miniszterelnökkel, azután Hohenlohe herceggel szintén visszautaztak Bécsbe.

Lloyd George beakarta csapni az íreket.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

London. Az alsóházban a Hommerule ügyében az ir nacionalisták indítványt terjesztettek be, amelyben rámutatnak arra, hogy ha ezeket a javaslatokat elfogadják, csak erősbbodik a szövetségesek helyzete ama követelések tekintetében, hogy a kis nemzetek részére egyenlő jogokat ismertessenek el. Lloyd George miniszterelnök az alsóházban kijelentette, hogy a kormány hajlandó biztosítani az önkormányzatot Írország minden részének. Az írek minden időben minden angol párt kifejezett hozzájárulásával megszerezhetik az önkormányzatot Írország minden része számára, amely ezt követeli, de azt a követelést egy párt sem támogatná, hogy Ulster is ilyen engedményekben részesüljön. A miniszterelnök végül a következő határozati javaslatot terjesztette be: A ház üdvözöl minden olyan egyezményt, amely alkalmas arra, hogy jobb megegyezést teremtsen Írország és az egyesült királyság között, de lehetetlennek tartja, hogy Írország bármely részére erőszakkal olyan kormányformát kényszerítsenek, amely ahhoz nem járul hozzá.

Ezután Asquith szólalt fel és azt indítványozta, hogy kívül álló külföldi tekintélyeket szólítsanak fel a dolgoknak és a hajlandóságoknak összhangba hozatala céljából.

Redmond ir pártvezér volt a következő felszólaló. Csalódásnak adott kifejezést, hogy a kormány nem állott elő végleges tervvel és azt tanácsolta az ir nacionalistáknak, hogy ne vegyenek részt meddő tanácskozásokban. Ezek után Redmond és párthíve eltávoztak az alsóházból. Néhány közbeszólás történt, de incidens nem. Az ir nacionalisták holnap tanácskozást fognak tartani a helyzetről.

Kopenhága. Írországból ideérkezett hírek szerint az ir helyzet aggasztóan mutatkozik. A sin fein mozgalom mindenütt terjed és minden választó kerületben a szavazók többsége a mellett van, hogy az ir képviselők tegyék le mandátumukat. A mozgalmat a papság is támogatja.

HIREK.

Ellentétek

az orosz és román kormány közt.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Stockholm. Az Independance Romaine a következő hivatalos kommunikét teszi közzé: A román kormány semmi körülmények között nem akar Oroszországba költözni addig, amíg csak Romániában egy talpalattnyi terület is szabadon marad az ellenségtől. A kormány most egyelőre Jassyban marad és ha ez az ellenség kezére kerül, akkor Bruduzeni és Rokozoniban fog a kormány letelepedni.

A lapok azt jelentik, hogy napok óta észlelhetők olyan jelenségek, amelyek arra mutatnak, hogy az orosz és a román kormány között az ellentétek egyre jobban kiélesednek.

Psilander Valdemár meghalt.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Kopenhágából jelentik: Psilander Waldemár, a híres mozi színész, ma harminchat éves korában szívszélhűdés következtében Kopenhágában meghalt.

Psilander mint egészen kis stílusú színész kezdte pályáját. Evekkel ezelőtt Ole Olsen egy filmgyári igazgató fedezte fel és alkalmazta a filmszínpadon, de első szerepeiben nem tett szert. Később föltűnő jó megjelenése és jó ruházódásával hódította meg a közönséget. Különösen akkor kedvelték meg, amikor Asta Nielsen lett állandó partnere. Psilander Waldemár tulajdonképpen nem volt szép férfi, csak szép vágású arca volt és inkább elegáns fellépésével nyerte meg a közönség tetszését. Így vált később hírességgé. Egyes fellépéséért súlyos ezreket kapott. Az utóbbi időben egy Psilander Film Gesellschaft alakult élen Psilanderrel, aki minden egyes filmben szerepelt volna és csak nemrég kezdtek meg a felvételeket s ugylátszik, hogy ezek közben érte Psilandert a hirtelen halál. Psilander Waldemár néhány évvel ezelőtt Magyarország nagyobb városait is felkereste egy szkeccsel, és ekkor Aradon is volt, ahol két estén át nagy sikereket aratott.

— Érettségizők elhalasztott bevonulása. Budapestről telefonálja tudósítók: A honvédelmi miniszter rendeletet bocsájtott ki, amely szerint azok az 1899. évfolyambeli népfelkelők, akik valamely középiskolának utolsó osztályát végzik, március 10-ike helyett csak április 18-án vonulnak be, hogy leérettségizhessenek. Ezzel szemben azonban bevonulásuk után többé nem számíthatnak már a négy heti tanulási szabadságra.

— Elintézetlen affér. Jelentettük, hogy Hammersberg Lászlót Lukács György, mert az édesapját Lukács Lászlót támadta, provokálta. A segédek, mint fővárosi tudósítók jelenti ma összejöttek. Hammersberg képviselőben segédei kijelentették, hogy felük miután egy országgyűlési képviselő, közjogi cselekedetek bírálásánál nem tekinthet el politikai, közgazdasági és pénzügyi szempontoktól, másrészt egy képviselőnek egy másik képviselővel szemben gyakorolt bírálataért nem lehet kívül álló személynek teleossággal tartoznia, Hammersberg László a kihívást nem fogadhatja el. A munkapártban ma este sokat beszéltek erről az ügyről, amely szerintük ezzel még nincs elintézve.

— Német repülők tevékenysége a front mögött. Stockholmól jelentik: A wolyhyniai fronton a német repülők egy idő óta élénk tevékenységet fejtenek ki és a front mögötti helyeken támadásokat intéznek. A repülők működésével kapcsolatosan a német nehéz tüzéség is erélyes működést fejt ki.

— Három vagon cukrot kapott a város. Holnap cukorkiosztás lesz. A kereskedők jelentkezzenek holnap délelőtt az utalványaik átvétele céljából, a városháza közlelmozzsi hivatalában, Exterde Kálmán bárónál. A cukrot az Andrassy-téri cukorközpontban fogják megkapni. Három vagon cukor érkezett a városhoz, amiből kettőt a kereskedők, egy vaggont pedig a gyári üzletek, kávéosok és vendéglősök között fognak szétosztani. A cukor kicsinybeni eladási ára, a süveg és kristályecukoré 25 fillér, a kocka és porecukoré 26 fillér adagonként. Egy adag 20 dekagrammból áll. Miután azonban a kiosztás 2 hétre történik, a közönség személyenkint 40 dekagrammot fog a kereskedőknél vásárolhatni.

— Adomány az Aradi Ujságírók Segítő Egyesületének. A Hungária pamutgyár részvénytársaság 200 koronát, az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár 300 koronát és az Apolló-mozgósínház 100 koronát adományozott az Aradi Ujságírók Segítő Egyesületének. Az adományokért ezután is köszönetet mond az egyesület elnöksége.

— Vasutas tolvaj banda. Bécsből jelentik: A Norbahnhofon az utóbbi hetekben mintegy százezer korona értékű árukat loptak el. A megindult nyomozás során ma hatvankét egyént, akik vasuti alkalmazottak és segédmenekások, letartóztattak. További negyven ellen büntérszesség miatt bünvádi feljelentést tettek.

— Fegyelmét megelőző vizsgálat elrendelése. Varjassy Lajos polgármester ma fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot rendelt el Moldován Odón rendőrhadnagy ellen, mert — a vád szerint — a rendőrhadnagy szénárusító vidéki gazdálkodóktól, akiket talmagas ár követelése miatt elfállítottak a rendőrségen, megvásárolta rendes áron a szénát és a rendőrbírságon a gazdák ellen nem tett feljelentést árdrágítás címén. Moldován Odón Green Nándor főkapitánynak kijelentette, hogy az elfállított gazdaktól tényleg vett négy kocsi szénát, azt készpénzzel fizette ki. A szénára más vevő nem volt és így nem látott szabálytalanságot a vásárlásban. A rendőrségen az ügyet nagy meglepetéssel vették tudomásul, különösen a rend tisztiek tárgyalták nagy izgalommal a dolgot, mert Moldován Odónt legderekabb kollégájuknak tartották, akinek huszonöt éves működése alatt eddig egyszer sem esett panasz. Moldován Odón az esetről az Aradi Közlöny munkatársának kijelentette, hogy egyáltalán nem érzi magát bűnösnek és nyugodtan várja meg az ügy kimenetelét.

— Nyolc és fél évi börtön az oláhoknak tett szolgálatokért. Az oláhok brassói uralmuk alatt nagy hasznát vették Barbieru Traján 21 éves könyvkötő segédnek, aki az oláh csapatoknak Ciceronejuk volt. Román eserkészöltönyt öltött magára s román nemzetiszínű karszalaggal hordotta az oláh parancsokat. Az oláhok kikezgetése után Barbieru Romániába menekült, de onnan visszahozták és a kolozsvári hadbíró elé került, amely cselekedeteért az állam hadereje ellen elkövetett bűntettel vádolta meg. A tárgyaláson azzal védekezett, hogy cselekedetét életveszélyes fenyegetések alatt hajtotta végre. Ezt az állítását azonban a tanúk megallozták s ezért a haditörvényszék nyolc és fél évi, súlyosított súlyos börtönnel ítélte el.

LEGUJABB

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Wilson nem válaszol jegyzékünkre.

Zürich. Londonból jelentik: Capelle német tengerészeti államtitkár leányát, aki egy Albert nevű Japánban internált német tisztnek a felesége, Fukuka melletti internált tábor közelében megölték. A hölgy rablógylökkosságnak esett áldozatul.

Washington. Gregori amerikai főállamügyész a Matin szerint kijelentette, a kereskedelmi hajók felfegyverzésére vonatkozólag, hogy Németország nem tekinthető olyan államnak, amely Amerikával azzal a barátságos viszonytal volna, amelyet az 1819-iki törvény előír. Nem lehet alkalmazni ezt a törvényt és az elnöknek meg van a joga a kereskedelmi hajók felfegyverzésére. Wilson elnök ebből kifolyólag a hadügyi-, külügyi-, pénzügyi- és tengerészetiügyi miniszterekkel beható tanácskozásokat folytatott, hogy a kereskedelmi hajókat teljesen felfegyverezzék.

Genf. A Matin és a Journal jelentik Washingtonból: Wilson kijelen-

tette, hogy a monarchia jegyzékével nem kíván behatóbban foglalkozni, mert nem tartja célszerűnek. A két lap szerint jegyzékünk csak a tárgyalások halogatására lenne alkalmas.

London. A Times jelenti Washingtonból: A kongresszus tagjainak fele és a legelőkelőbb newyorki és washingtoni jogtudósok legnagyobb része azon a véleményen van, hogy az 1819-iki törvény korlátozó hatályát nem lehet figyelembe venni, mert az a törvény régi és elavult.

A Wolf-ügynökség jelenti: A nyugati harcra vonalon március elseje óta 330 angol és 730 francia foglyot ejtettek, 32 gépfegyvert és gyorstüzelő ágyút zsákmányoltak.

München. A bajor képviselő kamara mai ülésén Fuchs elnök bejelentette Zeppelin gróf halálát. A képviselők állva hallgattak végig a meleg hangú beszédet.

— Adományok. Baross Ferenc dr. Aradvármegye főispánjához újabban érkezett adományok: I. Rokkant-alapra: Posgay István dr. és Zimmermann Károly dr. vegyes felülvizsgáló-bizottsági polgári orvosi tiszteletdíja (12—18 korona) 30, Kovácsi-életjáráság persely gyűjtése 300, Aradmácsi hitelszövetkezet 250, Opécskai újoncok tiszteletdíjainak jövedelme 80, Aradi járási községek és tisztviselők özv. dr. Antalfy Károlyné ravatalára szánt koszorú megváltása oimén 368, Mairovitz Adolf dr. Máriaradna március havi adománya 200, Halmágyesucsi állami kórháza gyűjtése 43 korona. II. Epusztult erdélyi falvak újjáépítésére: Borossebesi Kaszinó gyűjtése 165 korona.

— Házvétel. Báró Andrányi Magda megvásárolta Cabdebó János Teleky-utcai házát (az egykori Schartner házát) 65.000 koronáért.

— A fehérvári-uti rablógylök. Budapest-ről telefonálja tudósítók: A fehérvári-uti gyilkosság ügyében a rendőrség még nem fejezte be a nyomozást. Ma Budapestre érkezett Steiner Jenő, akit Buzás József azzal vádolt meg, hogy a gyilkosságban tettestársa volt. Mikor Steinert szembesítették a rablógylökkel, ez kijelentette, hogy Steiner Jenőt soha életében nem látta, nem ismerte és ő nem erre a Steiner Jenőre gondol. Korbik Emmát, Buzás szeretőjét, aki eddig vizsgálati fogságban volt, ma újból kihallgatták és miután a nyomozás során kiderült hogy a büntettről előzetesen nem volt tudomása, abban semmiféle része nem volt és miután az a vád, amit azért emeltek ellene, mert Buzást, akiről tudta, hogy katonaszökevény, rejtegette, nem olyan súlyos, hogy szökésétől tartani lehetne, egyelőre szabadon eresztették.

— Elszámolás a lisztmaradvánnyal. E hét elején hétfőn, kedden és szerdán Angel István dr. főjegyző sorba látta a 14 városi élelmiszerüzletet és 29 péket, hogy a 12-ik heti kiosztás után fennmaradt liszt és kenyérfelkészleteket ölvegye. Ezzel megkezdődött úgy a hatósági üzletekkel, mint a pékekkel a végleges elszámolás, ami, tekintve a nagy mennyiségű rakományon maradt lisztet és a sok üzletet előrelátólag hosszabb időt fog igénybe venni.

— Segély pályázat. Az Aradi Kereskedők Köre elnöksége a napokban döntött az özv. Pollák Józsefné és a Rózer Zsuzsa emlékére tett alapítványok kamatairól, a melyeket egy beteg nő tisztviselőnek szanatóriumi segélyre szavazott meg.

— A következő ivadék tüdőbajjainak és gyenge tüdőjüknél kiváló ápolást és erősítést

igényel. Egy bevált segítőszert ezen gyermekek kezelésére és sikeres fölnevelésére a „Sirolin.“ A különben gyenge, vagy betegségek folytán lefogyott ifjúságot, melynél a tüdőbaj könnyen megfogamzik, megóvja a kritikus időben a „Sirolin“ használata. 7212

— Fályázati hirdetés. Az aradi izraelita kiházasító egyesület pályázatot hirdet a Goldschmidt Mihály és neje emlékeztetere, a Spitzer Ignác emlékére, továbbá a Kohn S. N. nevére létesített és az egyesület tulajdonát képező egyéb alapok kamataira. E kamatokra igényt tarthatnak mindazon férjhezmenő elszegényedett izraelita hajadonok, kik erre vonatkozó kérvényüket legkésőbb április 30-ig Kohn S. N. elnöknel (Bathhány-utca 30.) benyújtják. Az elnökség. 1658

— Kerpel kölcsönkönyvtár új könyv- és zenepótzjegyzékai megjelentek. 901

VAROS ES MEGYE.

A városi üzemek új szabályzata. A jogügyi bizottság ma délután Varjassy Lajos polgármester elnöklésével ülést tartott. Az ülés tárgya a városi üzemeknek egységes szolgálati és rendtartási szabályzata volt, amit Jegessy Károly dr. főügyész referált. A gőzüzemű közúti vasút, a jéggyár, a szennyvízcsatorna és a vízmű, azok az üzemek, amelyekre és amelyeknek alkalmazottaira a szabályzat kiterjed. Az üzemek felügyelő bizottsága részére, — a szabályzat szerint, — lépése alkalmával a közgyűlés tiszteletdíjat állapít meg. Az igazgatóság nem kap tiszteletdíjat. Az igazgató választmány a zárszámadásait a tanácshoz terjeszti be, és fontosabb kérdésekben a tanács főlhívására indokolást köteles adni. Az elnök, ha szükségesnek látja, 3 tag indítványára ülést hív össze. Legalább negyedévenként egyszer azonban köteles ülést összehívni. Az ülések jegyzőkönyveit az igazgató vezeti. A felügyelő bizottság az üzemek működésére állandó és szakszerű felügyeletet gyakorol.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Közgyűlés. Az Aradi Ingatlan és Parceláló Bank ma tartotta rendes évi közgyűlését a részvényesek nagyarányú érdeklődése mellett. A közgyűlésen Leopold Zsigmond elnököt és az igazgatóság jelentését Bing Hugó, a pénztárat vezető nagytudású kiváló vezérigazgatója olvasta fel. A jelentés beszámol arról, hogy a pénztárat működésének eredménye a múlt

évben is szép sikerrel záródott és a múlt évi tiszta nyereség 34.919 korona volt, ami megengedi, hogy részvényenként huszonöt korona osztalékot fizethessenek. A részvényesek nagy meglepéssel vették tudomásul a felolvasott jelentést és megadta a falmozgást a vezetőseknek.

Három napos körutazás.

— Anglia tüntet a készletével.

— Saját tudósítók telefonjelentése.

Páris. A tengerészeti hivatal közli, hogy Cassini torpedórombolót, amely a Földközi tengeren a járőrszolgálatához volt beosztva, február 28-án reggel egy órakor egy ellenséges tengeralattjáró megtorpedozta. A 1600 raktár felrobbant és a hajó alig két perc alatt elsüllyedt. A parancsnok, hat tengerész tiszt, körülbelül száz altiszt és közlegény életét veszítette. Két tisztet és harminckét altisztet és közlegényt megmentettek.

Newyork. A newyorki sajtó az osztrák-magyar jegyzéket udvarias, de elutasító válasznak tartja az amerikai állásponttal szemben.

Hága. Az amerikai kincstári hivatal százötven millió dollár értékű kincstári jegyet bocsátott ki, hogy a momentán kiadásait fedezhesse.

Hága. A Naffonál Tidende jelenti: Az angol kormány három napos körutazásra hívta meg az angol kikötőkbe a semleges sajtó képviselőit, hogy megmutassák, hogy a német szigorított tengeralattjáró háború mennyire nem érezteti hatását Angliában. Meglátogatták a liverpooli, manchesteri és londoni kikötőket, ahol nagyarányú készleteket találtak, úgy municióban, mint élelmiszerekben. Az egyik semleges állambeli lap tudósító a körutazás után kijelentette, hogy megállapította, hogy Anglia a német kiéheztetési blokádra már jó előre felkészült és mindent elkövetett, hogy annak kellemetlen következményeit elháríthassa.

A Newyork Herald jelenti Washingtonból: Gregori főállamügyész véleménye szerint Amerikának meg van a joga arra, hogy kereskedelmi hajóit felfegyverezze.

Hága. Franciaországból érkező utasok beszélik, hogy a múlt héten két angol torpedóromboló a folkestonei kikötő előtt a sűrű ködben összeütközött és mindkettő elsüllyedt.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* Tőviskorona. (Lotte Neumann filmsorozat II. az Urániában.) Lotte Neumann a kiváló művésznő ma egy olyan képben lép ismét a közönség elé, a melyben módja van a nő ideálját megjátszani. Egy nőét, aki szerelmes a hűgő vőlegényébe, de legyőzi szerelmét, a mikor kötelesség teljesítéséről van szó. A küzdelemhez erőt az öntudat ad, az öntudat, amely azt parancsolja, hogy az orvosnak mindenkor teljesítenie kell kötelességét. A művésznő ezt a megkapó szép szerepet csodálatos meleg őszinteséggel alakítja. A lelki evolúciónak megkapó kiérzése bizonyítja, hogy igen is filmen is lehet kifejezni a lelki állapotok változását, csak az kell hozzá, hogy valaki olyan tökéletes művésznő legyen, mint Lotte Neumann. A különböző helyzetek, finom műanszírozásában való hű visszaadása a természet egyszerűségével, páratlan művészet. Annyira egyéni és annyira az övé ez az alkotás, hogy a mai filmet a cím elhagyásával Neumann filmnek nevezhetnők és művészetére hasonló ahhoz a fokhoz, a melyet ide Dr. Imhoffban láttunk.

* A Kaméllás-hölgy az Arany-sorozatban. (Az Apolló nagy mozieseménye.) Dumas Sándor világhírű romantikus színművét a kincstárnok fia is, hálás anyagának talált s nem egy filmgála feldolgozta már ezt. Sarah Bernhardt-tól is láttuk a filmen Dumas romantikus hősnőjét. A nagy tragika alakítása kétségkívül

művészi esemény volt, a darab rendezése és kiállítása hagyott maga után sok kifogásainkat. Most azonban minden tekintetben tökéletes filmen kapjuk a „Kaméliás hölgy”-et. A híres amerikai World-gyár állította be az Arany-sorozatba a ciklusának egyik legszebb és leggazdagabb számaként bocsátja a közönség elé Dumas örökbecsű művét. Aki ismeri a Kaméliás hölgyet, az tudja, hogy a nagyszabású kiállítás, a gazdag rendezés mennyire emelheti a dráma szépségeit s megállapíthatjuk, hogy az amerikai gyár ezekben az eszközökben bőkezű volt. A címszerep Clara Cimball, az Arany-sorozat filmjeiről jól ismert színésznő játssza, ami egyik biztosítéka a darab sikerének. A Kaméliás hölgyet az Apolló-színház a legelőkelőbb fővárosi mozgószínházakkal egyszerre péntektől kezdve mutatja be.

* Királytigris detektív sláger vasárnap az Erzsébet mozgószínházban. Az amerikai „Arany-sorozat” második tilmje: A királytigris semmiben sem marad mögötte a Trybinek. A kiállítása, a darab megjátszása hasonlóan nagystillű, igazi amerikai meretű, tartalma pedig még a Trybinél is érdekesebb. Nem mindennapos ember, aki nappal a legbecsületesebb polgári életet éli, éjszaka leteszi a nappali álarcot s a legvakmerőbb és kinyomozhatatlan betöréseket követi el Jimmy Valentine név alatt. Vakmerő ügyes, és mindig sikerült vállalkozásaiért társai rajongának érte és Királytigrisnek nevezik el. Egy nem sikerült betörés után a szenális betörő börtönbe kerül, ahonnan a kormányzó halálból kimenti, mivel felismeri benne leányának egykori életmentőjét. Megtért és becsületes ember lesz, boldog családi élet elfelejteti vele sötét múltját. Ezen fenomenális bűnügyi drámát zajos óvációval fogadta eddig minden színház közönsége. Legközelebb „Az Aranyásó” nagy cowboy sláger.

SZERKESZTOI UZENETEK.

Borossebes. A községi jegyző elleni panaszokat teljes névvel az alispáni hivatalban kell bejelenteni.

P. J. Béke időben a 39. gyalogezred állomásozott ott; most folyton változnak az ezredek.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. március 9-én, pénteken:

B) Szerző.

B) Szerep.

Körmives Kelemen

Dráma.

Kezdeté 7 órakor.

A szerkesztést lejel:
Mauyánszky Endre távollétében
Stauber József.

AZ

eseményekről napról-napra a legalaposabb és a legfrissebb tudósításokban számol be az

ARADI KÖZLÖNY

Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek megbízhatósága révén

MAGYARORSZÁG

vidéki lapjai között az első helyen áll. Az Aradi Közlöny a

LEGELTERJEDTEBB

napilap, amely a háború alatt is a közönség fokozottabb igényeit tartotta szem előtt és nem szállította le szövegrészének terjedelmét, miért is a

LEGTARTALMASABB

újság. Az Aradi Közlönyt a közönség minden rétege olvassa és így a

LEGJOBB

hirdetési organum. Az Aradi Közlöny nemcsak a helybeli és a

VIDÉKI

hanem az ország újságolvasó köreiben, valamint a harctéren küzdő katonáknak is előszere-ttel olvasott

NAPILAPJA.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közzétettéket nem vállalunk felelősséget.)

Kisienőn (Aradm.) a zeréndi-ut mentén, közvetlen a vásártér mellett, egy ház 1800[□] telekkel és melléképületekkel, valamint 260 kis hold föld eladó. Fölviagosítással szolgál: Dr. Králitz Lajos Arad, Salacz-utca 6. szám. 1651

AKI

házat, vagy földbirtokot

venni vagy eladni akar,
forduljon bizalommal

Lustbader Adolf

Ingatlanforgalmi Irodájához Révay-utca 2. sz.,

ahol kisebb-nagyobb házak, birtokok előjegyzésben vannak. Megbízásokat ingatlanok eladására és vételére elfogadok.

Telefon 961. szám.

4674—1917

Hirdetmény.

Közírtre teszem, hogy a munkabérek emelkedése miatt a szolgálati díjakat további intézkedésig a következőkben állapítjuk meg:

Kis sirbék gondozása 7 korona helyett 8 korona, nagyobb sirbék gondozása 14 korona helyett 16 korona, sírkeret gondozása 14 korona helyett 16 korona, sírhegy gondozása 4 korona helyett 5 korona, nagyhatolt 6 korona helyett 8 korona, kis hatolt 4 korona helyett 6 korona, szőnyegbeültetés 8 korona helyett 10 korona.

Arad, 1917. február 24.

A várossal tanács.

Földbirtokosoknak

35 évre 4½% kamat 90 arólyam,
50 évre 5% kamat 1% törlesztés teljes arólyam,
65 évre 4% kamat 0,85% törlesztés 94% arólyam mellett, továbbá

aradi és békéscsaba házakra 50 évre 5½% kamat, ½% törlesztés 98% arólyam mellett törlesztéses kölcsönöket folyósított és birtokparcellázásokat elvégzi és gyorsan keresztül vezet a

Budapesti Kölosönközvetítő és Parcellázó Részvénytársaság Budapest, VIII. Keztyermész-u. 6. Aradi megbízottunk: Bonyhádi József u. Kapa-u 47., d. a. 2—4-ig. 721

A szépségpótlás titka a felhasznált szepitőszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arc-encőse. Kis tégegy 1-50 kor. Nagy tégegy 2-50 k.

Rozsnyay Serail krémje nappali használatra. Egy tégegy ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 2 kor. 50 fillér.

Rozsnyay Serail A opora. Lehelet finomságu. Crém, fehér, rózsás és testszil- nekben. Egy dob. ára 2 korona

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvitrág, Ibolya, Loh- du bal orgona, bírs ró- zsa, Serail. Uvegje 1 kor 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1945

Rozsnyay Mátyás gyógy- szertárában Arad, Szabadság-tér.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szórít! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfenék fogakat

szépítünk a Doré fogpaszttal. Nem habzik! A szájszárazságot csökkenti, a fogakat fehéríti, a szagot eltávolítja. Ára egy porcelán-szolgálatnak 80 fillér.

Fontos szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Mogyenyázzal szemben.)

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetések díjat szavak szerint számítjuk.
Minden szó hirdetés ára 8 fillér. Vastagabb betűkkel 16 fillér.
A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 1 korona.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
Hirdetéseket délután 1/2 5 óráig veszik fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Házasság.

Mezői jólelkű

vagyonságos nő volna hajlandó egy 52 éves, 2400 korona évi fizetéssel, nyugdíj-igényével bíró, 3-18 éves, 7 gyermekees keresztény tisztviselővel házasságra lépni. Leveleket „Jó anya” fejrassal kiadóhivatal továbbítja. 1648

Levelezés.

„Elvált asszony”

levele van „Vadrózsától.” 1961

Alkalmazást keres.

4 polgártól teljesen végzett, irodai gyakorlatiattal bíró fiatal leány állást keres. Levelet „Szorgalmas” jelzőre kér. 1637

30 éves hadmentes

szakértőként műszaki, üzletvezetői, rak-tárnoki vagy utazói állást keres. Beszél magyarul, német és románul. Jó referen-ciákkal. Címe a kiadóban. 1644

Alkalmazást nyer.

Házmesterpár felvételt.

szerelők előnyben. Cím a kiadóhivatal-ban. 1638

Kisasszonyt keresek

3 gyermekem mellé. Csak olyanok jelent-kezzenek, kik hasonló alkalmazásban már voltak. Ehrenfeld, Luther-utca 2., föld-szint. 1668

Fiatalszöveg

intelligens, hadmentes, azonnali alkalmá-zást nyerhet. Kik a szállítási üzletben már működött, előnyben részesül. Ajánlatok Ruinstein Mór szállítóhoz adandók ha, déli órában. 1648

Ház, lehetőleg határ

irodászolgát keresünk, kinek feléje a házmesteri teendőket vállalja. Jelentkezni lehet Laender gázlárész irodájában Boros Béni-tér 20. 1696

Fiatalt megbítható

okrassegű felvétetik. Ajánlatok fizetési irányokkal Frits Gyula Gyalafőhervár küldendők. 1592

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fiú, kik a 14. évet betöltöt-tek és legalább 6 osztályt végeztek. Bő-vebbet a kiadóhivatalban. 1642

Kiadó lakás.

Két egymásba nyitló

modern burorozott szoba azonnal kiadó. Dersó-utca 4/c 1642

Butorozott nyitni szoba,

a Mészáros közél, magános lakónak április 1-re kiadó Cím a kiadóban. 1649

Boros Béni-tér 20.

szám alatti 5 szobás modern I. emeleti lakás egy nyitott és egy csukott erkély-vel, továbbá egy 3 szobás II. emeleti er-keletes lakás, mindkettő május 1-ére ki-adó. Irtekezni Laender gázlárész iro-dájában. Telefon 6. 1596

Gyógyászat.

Ruhák és virágok

elleni fehér kenőcs kapható Ferenc-téri Vajdita-gyógyászatban. Kis légegy 1 korona 50 fillér, nagy légegy 3 korona. 6171

Aszangol

fájdalomcsillapító Benzoe balsamot telje-sen pótolja a Hebs-Földes-fale fájdalom-csillapító balsam, teljesen azonos össze-tételű, mint a Benzoe liniment. Ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hebs gyó-gyászár. 12

Üzletek.

Egy szilvethelyiség felvételre, vagy anélkül, bármikor kiadó. Ugyan-ott kávé és mákradáló eladó. Cím a kiadóhivatalban. 1623

Élelmiszeripari vegyeskereskedés aradhegyaljai villamos mentén levő nagy-köziségben, előnyös feltételek mellett át-adó. Cím a kiadóban. 1641

Üzlethelyiség kiadó

Szabadság-tér 5-6. szám. Bővebbet Ham-mer Vilmos villanyműszerésznél. 1023

Ingatlan.

3 szobás új házban

gyümölcsös kerttel, Dombinszky-u. 10. sz. alatt eladó. Érdeklődni Szabó Józsefnél, Gróf Leinigen-u. 10. 1640

Eladó:

Györökös 4 hold szőlő a hegyen, közel a villamoshoz, kolna és pinceborendje-ssel. Aradon, Varjassy Lajos-utca 142. számú, gondozott ház, 4 lakással, kerttel. Tudakozódní ugyancsak itt. 1645

Purgy Lajosné-utca 107. számú ház, kerttel, eladó. 1646

Egy emeletes házban,

teljesen jókarban tartott, 10 lakással, el-adó. Széll-utca 2/b. 1425

Eladó

a hegyalján 4 és 1/2 hold szőlő és Ara-don egy magánház, gyümölcsös kerttel. Cím a kiadóban. 1644

Szék- és Kötés- és

számú házak eladók. Bővebbet Reusz Sán-dor szíráktárán. Boros Béni-tér 5. 1658

Magánház eladó,

Mossósi-teléken Baross Gábor u. 5. 1595

Külföldi ut 4.

számú magánház kerttel eladó. 1634

Vétel és eladás.

Book nyereg kántárral,

tisztul csizma, gy. kard, használt lánczó eladó. Karolina utca 5., ajtó 7. 1639

Egy jókarban levő

szatócsfalotberendezés és egy kétezerny vasaftó eladó. Erd. kiródi Pintér Lajos Áll. tanítónál, Kurtyson. 1650

Töröknyelvi

kifőve vagy nyersen, minden mennyiség-ben megvesse. Ajánlatok a kiadóhivatalba „Töröknyelvi” jelző alatt kéretnek. 1597

Értékpapírok,

bélyegeket és régi horgedűket vesz Deák Boia antikváriuma és könyv- és papírke-reskedése, Forray-utca. Telefon 902. 871

Nagy mennyiségű jegyzékek

keresnek megvételre, esetleg kölcsönkő-pen a háború tartamára. Ajánlatokat kér Kortulig és Vannay, Erzsébet királynő-körút 2. 1618

Különte.

Elvesszett

a Hungária cipőgyártó a Wotizer-utca sarkán egy fekete bőrtárcsa 75 korona néhány fillér és egy 140 koronáról szóló szárdírozott számlatartalommal. Kirelt a becsületes megtaláló Hio jutalom mel-lett a lap kiadóhivatalában átadni. 1652

Tyukaszem

és minden bőreményedés ellen biztosan ható szar, Hebs gyógyszerész tyukaszem-tapasz. A legmeggröszöttebb tyukaszem a lapasz párnapi használata után leválik, a győző lájadalom azonnal megoszlik. Ára 1 korona. Hebs gyógyszerár, Földes gyógyszerár Arad. 12

Nincs beírva.

Használtunk helyette Trichloräthylent, nem ro baró, meg nem gyújtható, nem bűzös pó szere az előbbinek, ennél sokkal hatáso abb, ára 70 fillér. Hebs Vilmos gyógyszerár, Batthyány utca. 1408

Írógépek

új és használt, üzemkéllékek, szakaszerü lavítások, irás-munkák és sokszorosítók, gépirás tanítás Rodnár Jós el írógép-szakútlefőben Salacs-utca 2. Telefon 11-41. szám. 431

As „Aradi Olajmáram”

működő-ét Boros Béni tér 22. (városi má-sa-ház mellett) megkezdte. Elvállal min-dennemű olajmagvakból tanus-tvány mel-lett olajat készíteni. Ugyanott darálások is eszközölhetnek. 881

As Anusol

aranyér-kupokát mindebben pótolják a Haemorroidal-kupok, azonos összetételű folyós hatáso is teljesen azonos, ára 4 korona. Földes gyógyszerár, Hebs gyó-gyászár Arad. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Mosseger-boy Irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.” 472a-1917. kh.

Hirdetmény.

Méshírre teszem, hogy a m. kir. miniszter annak 485-1917. E. M. sz. rendeletével felállított Vasbiztonság 82-192. IV. sz. értekezése szerint. A rent hivatko-zott rendelet 5. §-ának f. és feb-ruár hó 25-vel megállított beje-lelési határidő 1. é. március 10-re lett elhalasztva, — valamint, hogy a rendelet 5. §-ának utolsó be-kezdése szerint 10.000 kg.-nál ke-vesebb rudvasmennység és 8000 kg.-nál kisebb vaslemezmennység nem a Vasbiztonságnál keresme-sendő, hanem a kereskedelemben ut-án szerzendők be.

Arad, 1917. február 26.

Green, főkapitány.

1861-1917. sz. sz.

Hirdetmény.

A gazdasági munkás és cse-lédzsegy pénztár juttatásáról szer-kesztett 1917. évi kivételről lajtrom-sszal tételük folyó évi március 4-én kezdődő 8 napi közszemlére, hogy

Hirdetmény

a jövedelemadó és vagyonszó a tartozó jövedelmek és vagyonszó, valamint a hadi nyereségadó alá eső jövedelemtöbbletek beavatása tár-gyában.

A jövedelemadónak részleges életelőléptetéséről szóló 1916. évi XXVI. t. c. 11. §-ának 1. pontja értelmében minden adóköteles, ha az eső jövedelme az 1916. évben a 10.000 K-t meghaladja ezen 64, illetve a vele közös háztartásban levőket magillatú összjövedelméről, a vagyonszóáról szóló 1916. évi XXXII. t. c. 21. §-a értelmében pedig minden adóköteles, ha adóköteles vagyonszóának értéke az 50.000 K-át meghaladja, a saját illetve a vele közös háztartásban levő összes va-gyonszóáról és végre a hadi nyereségadóról szóló 1916. évi XXIX. t. c. 9. és 19. §-ai értelmében a természetes személyek és a jövedelemadó fizetésre köteles jogi személyek — tekintet nélkül arra, hogy volt-e hadi nyereségük vagy sem — ha adóköteles jövedelmük az 1914., 1915. és 1916. években vagy azok valamelyikében a 18.000 K-t meg-haladta, a most említett években élvesszett jövedelmükről, valamint az 1918. évi jövedelmükről, illetve választásuk szerint az 1911-1913. évi atlagos jövedelmükről 1917. évi március hó 31-ig választást adni tar-toznak.

As 1909. évi X. t. c. 71. §-a, az 1916. évi XXXII. t. c. 22. §-a, illetve az 1916. évi XXIX. t. c. 26. §-a szerint jövedelmi büntető el-járást alá eső kihágást követ el a választására kötelezett, ha a jövedelmére, vagyonszóára, illetve hadi nyereségére vonatkozó valósá-gában, vagy illetékes helyről hozzántett kérdésekre adott írásbeli vagy jegyzőkönyvbe mondott válaszában, vagy jogszegészetének in-doklásában tudva valótlan és szándékos félrevezetésre irányuló nyilatkozatot tesz, mely az adó meggröszöltetésére alkalmas, illetve adó-köteles jövedelemforrását, illetve adóköteles vagyonszó szándékosan el-hallgat.

A m. kir. p. ügyigazgatóság.